

b o n u s

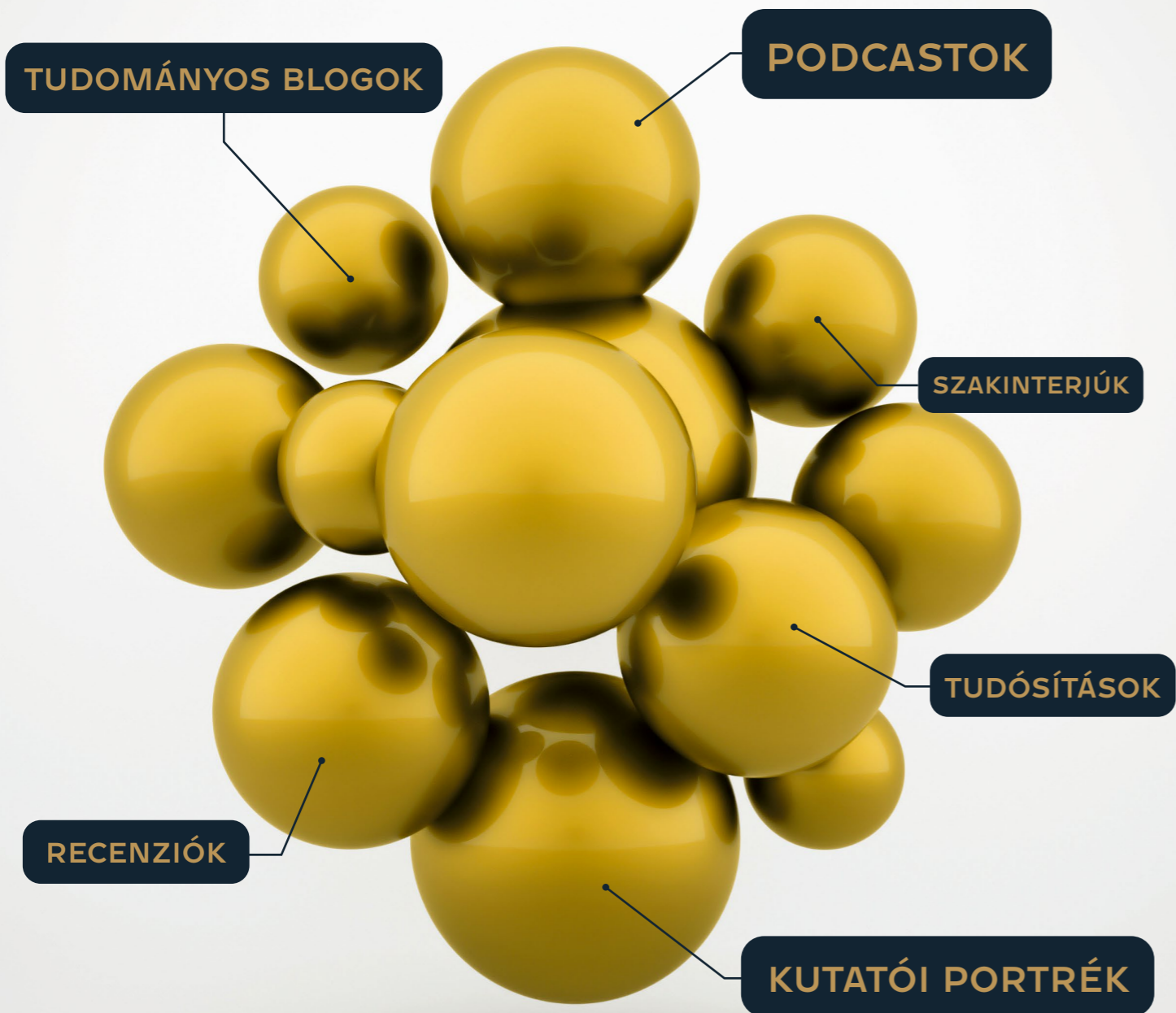
publicum

KORIM-ÉBERFI BALÁZS:
„ŐSZINTÉNEK ÉS LOJÁLISNAK
KELL LENNI AZ ÚTHOZ,
ÍGY ELŐBB-UTÓBB CÉLBA ÉRSZ!” 04

Karnyújtásnyira
a munkaadóktól 28

Hatalmas érdeklődés a közzszolgálati képzések iránt 09

22

80 éve példaképek

31

Közbiztonság = Rendőrség?

45

„A talajon nemcsak állsz, hanem élsz is”

TŰZOLTÓ, RENDŐR, KATONA...

Nincs könnyű dolguk a pályaválasztás előtt álló fiataloknak, hiszen több tucat felsőoktatási intézmény több száz szakja közül kell választaniuk. A Nemzeti Közszerződési Egyetemen ugyanakkor nem csupán azok találhatják meg a számításukat, akik a fenti klasszikus hivatásokat választják. Az elmúlt időszakban több nyílt napon és az Educatio Szakkiállításon is igyekeztünk segítséget nyújtani számukra ehhez az életre szóló döntéshez. Bár az idei jelentkezési adatok még nem állnak rendelkezésre, hiszen nemrég zárult le a jelentkezési időszak, a tavalyi eljárás során 24 százalékkal többen jelentkeztek egyetemünkre, mint az azt megelőző évben. Úgy gondolom, erre méltán lehetünk büszkéek. Az aktuális kihívásokkal lépést tartó, folyamatosan megújuló képzési portfólió, a biztos elhelyezkedés és a kiemelkedő pályakezdő fizetés mellett az NKE talán a modern Ludovika Campusnak, pezsgő hallgatói közösségének, a számos közéleti-tudományos konferenciának köszönhetően vált mára az ország egyik vezető felsőoktatási intézményévé és tudásközpontjává.

Szilágyi Dénes főszerkesztő

TARTALOM 2023. FEBRUÁR

02	MOZAIK	22	80 ÉVE PÉLDAKÉPEK	48	KÜLÖNLEGES ELISMERÉSBEN RÉSZESÜLT A VTK HALLGATÓJA
04	„ŐSZINTÉNEK ÉS LOJÁLISNAK KELL LENNI AZ ÚTHOZ, ÍGY ELŐBB-UTÓBB CÉLBA ÉRSZ!”	25	EGYSÉGES TUDÁSBÁZIST KAPNAK A HONVÉDTISZTEK	50	MAGYARORSZÁG 2022
09	HATALMAS ÉRDEKLŐDÉS A KÖZSZOLGÁLATI KÉPZÉSEK IRÁNT	28	KARNYÚJTÁSNYIRA A MUNKAADÓTÓL	52	MAGYAR RÉGÉSZ KERESZTELO SZENT JÁNOS GOLGOTÁJÁNAK NYOMÁBAN
14	ERKÖLCSI HÁTTÉR A VILÁG MEGÉRTÉSÉHEZ	31	KÖZBIZTONSÁG = RENDŐRSÉG?	55	VARGA CSABA – JOGÁLLAMISÁG: VITÁK KÖZEGÉBEN
16	OKOSFALVAK, DIGITÁLIS VÁROSOK	35	A VÍZ MINT FEGYVER	56	HÁDA BÉLA – DÉL-ÁZSIA A POSZTHIDEGHÁBORÚS KORBAN
19	MIT ADTAK NEKÜNK A RÓMAIAK?	38	A BIZTONSÁG ASPEKTUSAI		
		41	ENERGIA – BIZTONSÁGBAN		
		45	„A TALAJON NEMCSAK ÁLLSZ, HANEM ÉLSZ IS”		

MOZAIK

KIEGÉSZÜLNEK A KIBERVÉDELMI KÉPZÉSEK

Magyarországon elsőként a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) csatlakozott a világ egyik legnagyobb hálózati és kiberbiztonsági cégének akadémiai programjához. A két szervezet között 2022. év végén létrejött együttműködési megállapodás értelmében az NKE a Fortinet hivatalos Security Academy programjának keretében megkezdi a hazai kibervédelmi szakemberek képzését az idei évben. A Fortinet a partnerei és felhasználói számára elérhető hivatalos tréningközpont megnyitása után az egyetemi szférában szoros együttműködést kíván kiépíteni a magyar felsőoktatási intézményekkel a kiberbiztonsági szakemberhiány leküzdése érdekében, a támadások fejlődésével és egyre szofisztikáltabbá válásával ugyanis a kibervédelemmel foglalkozó leendő szakembereknek is folyamatosan

fejleszteniük kell tudásukat. Ezzel nemcsak a kibebűnözők előtt járhatnak, de képességeik fejlesztésével karrierútjuk során is képesek lesznek kritikus network security pozíciók betöltésére. A program, amelyhez minden, az NKE-vel hallgatói jogviszonyban álló egyetemi polgár csatlakozhat, ingyenesen elérhetővé teszi a cég e-learning-anyagait, így a hallgatók meg tudják tanulni a Fortinet termékeinek használatát, és lehetőségük lesz gyártói vizsgák szerzésére is. Az NKE-vel kötött megállapodás segít a Fortinet 2021 szeptemberében tett vállalásának teljesítésében, amely szerint 2022 és 2026 között globálisan egymillió kibervédelmi szakember képzését valósítja meg.

EGYÜTTMŰKÖDÉS A TŰZVÉDELMI ALAPKÉPZÉSI SZAK VONATKOZÁSÁBAN

Együttműködési megállapodást kötött a Nemzeti Közszolgálati Egyetem és a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, amelynek legfontosabb célja, hogy megteremtse az NKE Rendészettudományi Kar Katasztrófavédelmi Intézetének szervezésében indított tűzvédelmi mérnöki alapképzési szak oktatási szolgáltatási kereteit. A megállapodást Deli Gergely, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem és Czigány Tibor, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem rektora írták alá. Az együttműködés kiterjed az oktatási szolgáltatások biztosítására, az oktatói közreműködésre a mérnöki tárgyak vonatkozásában, valamint a speciális laboratóriumok igénybevitelének lehetőségére. Az együttműködéssel szélesednek az intézmények közötti szakmai partnerségi kapcsolatok, bővülnek az elméleti és gyakorlati képzések területei, valamint a képzési tematikákhoz alkalmazkodva erősödik a magas szintű ismeretek átadása.

2 bonum publicum

„COMPARISON OF THE CHINESE AND THE EUROPEAN MODERNIZATION” – NEMZETKÖZI KONFERENCIA AZ NKE SZERVEZÉSÉBEN

Comparison of the Chinese and the European Modernization címmel nemzetközi konferenciát rendezett a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Karának Kína-tanulmányok Tanszéke, a kínai Tongji Egyetem (Shanghai), valamint a magyar Külügyi és Külgazdasági Intézet. A konferencián megnyitóbeszédet mondott Baranyi Tamás Péter, a Külügyi és Külgazdasági Intézet stratégiai igazgatóhelyettese, Zachar Péter Krisztián, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Karának nemzetközi dékánhelyettese, valamint Zhong Zhenming, a Tongji Egyetem School of Politics and International Relations karának dékánhelyettese. A konferencia nyitó előadását The two paths of modernisation of the ICT sector (1990–2020): a comparison of the Chinese and Hungarian examples címmel Bánhidi Ferenc, a Hírközlési Hatóság korábbi elnökhelyettese, a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen, az ÁNTK Kína-tanulmányok Tanszék

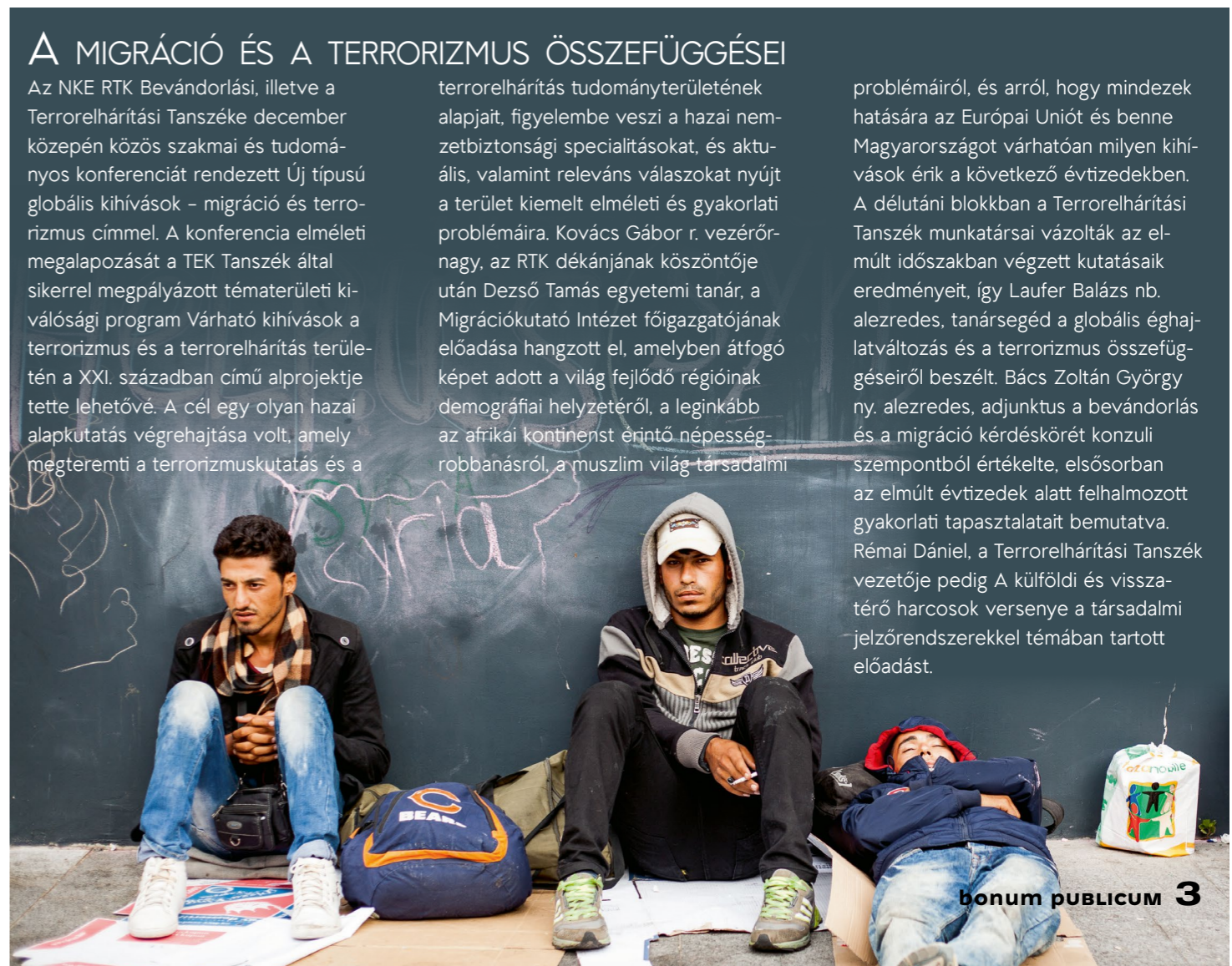
mellett működő Kína-stratégia Kutatási Munkacsoport vezető kutatója tartotta. A tudományos konferencia előadói áttekintették az európai, azon belül is a magyar, valamint a kínai modernizáció történetét, főbb mozgatórugóit, kapcsolódási pontjait, aktuális helyzetét és jelenlegi kihívásait. Emellett számos lényeges részterülethez, kulcskérdéshez kapcsolódó további témakört is érintettek az előadások, így például a szegénység mérséklésével, felszámolásával összefüggő kínai eredmények értékelését, az egy övezet, egy út kezdeményezéshez kapcsolódó értelmezési kérdéseket, valamint a magyar–kínai szakterületi együttműködési lehetőségeket. Az NKE részéről a konferencia másik előadója Horváthné Varga Polyák Csilla volt, az ÁNTK Kína-tanulmányok Tanszék, illetőleg a Kína-stratégia Kutatási Munkacsoport kutatója, előadásában az elmúlt évtizedekben lezajlott magyar és kínai modernizációs folyamatok hasonlóságait, különbözőségeit és az azonosítható főbb kapcsolódási pontokat elemezte.

A MIGRÁCIÓ ÉS A TERRORIZMUS ÖSSZEFÜGGÉSEI

Az NKE RTK Bevándorlási, illetve a Terrorelhárítási Tanszéke december közepén közös szakmai és tudományos konferenciát rendezett Új típusú globális kihívások – migráció és terrorizmus címmel. A konferencia elméleti megalapozását a TEK Tanszék által sikerrel megpályázott tématerületi kiválósági program Várható kihívások a terrorizmus és a terrorelhárítás területén a XXI. században című alprojektje tette lehetővé. A cél egy olyan hazai alap kutatás végrehajtása volt, amely megteremti a terrorizmus kutatás és a

terrorelhárítás tudományterületének alapjait, figyelembe veszi a hazai nemzetbiztonsági specialitásokat, és aktuális, valamint releváns válaszokat nyújt a terület kiemelt elméleti és gyakorlati problémáira. Kovács Gábor r. vezérőrnagy, az RTK dékánjának köszöntője után Dezső Tamás egyetemi tanár, a Migrációkutató Intézet főigazgatójának előadása hangzott el, amelyben átfogó képet adott a világ fejlődő régióinak demográfiai helyzetéről, a leginkább az afrikai kontinenset érintő népességrobbanásról, a muszlim világ társadalmi

problémáiról, és arról, hogy mindezek hatására az Európai Uniót és benne Magyarországot várhatóan milyen kihívások érik a következő évtizedekben. A délutáni blokkban a Terrorelhárítási Tanszék munkatársai vázolták az elmúlt időszakban végzett kutatásaik eredményeit, így Laufer Balázs nb. alezredes, tanársegéd a globális éghajlatváltozás és a terrorizmus összefüggéseiről beszélt. Bács Zoltán György ny. alezredes, adjunktus a bevándorlás és a migráció kérdéskörét konzuli szempontból értékelte, elsősorban az elmúlt évtizedek alatt felhalmozott gyakorlati tapasztalatait bemutatva. Rémai Dániel, a Terrorelhárítási Tanszék vezetője pedig A külföldi és visszatérő harcosok versenye a társadalmi jelzőrendszerekkel témában tartott előadást.

bonum publicum 3

„Őszintének és lojálisnak kell lenni az úthoz, így előbb-utóbb célba érsz!”

Családi értéként örökölte a jövő generációira, a másokra való odafigyelést, amit a közszolgálatiág fontos elemének is tart. Triatlonista; a hosszú távú sportok szeretetének köszönheti kitartását. Munkájában maximalista, amit nem csupán az jelez, hogy a Ludovika Campuson megfordulók sokáig láthatják az irodájában világítani a lámpát. Talán a fentieknek is köszönhető, hogy harminckét évesen lett a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) főtitkára, a Rectori Hivatal (RH) vezetője. Korim-Éberfi Balázssal beszélgettünk.

● **Milyen értékeket hozott a családjából?**

Az utánunk jövő generációkra való odafigyelés alapvetően határozta meg családunk életét, ezt láttam a nagyszüleimtől és a szüleimtől is. Számukra a fiatalabb generáció óvása, támogatása mindig előrébb való volt saját kényelmüknél; ezt az értéket én is magamévá tettem és fontosnak tartom. Ez a hozzáállás összecseng a közszolgálatiággal, hiszen például akiket itt az Egyetemen képzünk – legyenek hivatásos vagy civil szakemberek –, ennek szellemében fognak dolgozni a jövőben, háttérbe szorítva saját fontosságukat, előtérbe helyezve a közösség érdekeit.

Másik fontos elem a sport szeretete, és az, amire a sport tanít. Az én értelmezésemben ez – az általam üzött sportoknál – a kitartás. Triatlonozom, amelyre a futásból váltottam. Korábban egy interjúban olvastam: valaki vagy fut vagy biciklizik vagy úszik, és ha nem elég jó benne, akkor triatlonozni kezd (nevet). A sportok – főként a hosszú távú sportok – kitartásra ösztönöznek,

látod magad előtt a célt, amelyhez minden lépéssel közelebb kerülsz. Őszintének és lojálisnak kell lenni az úthoz, így előbb-utóbb célba érsz.

● **Melyik állomást tartja tanulmányi és szakmai életútja legmeghatározóbb elemének?**

Az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán eltöltött egyetemi éveim alatt tanultam Gentben, dolgoztam Párizsban, de ami számomra igazán meghatározó volt, az a Mathias Corvinus Collegium (MCC). Nagy elismerés volt számomra, amikor felkérést kaptam az alapítvány kuratóriumi tagjának, azt éreztem, hogy talán sikerül valamit visszaadnom annak az intézménynek, ahonnan az évek során oly sok mindent, értékeket, közösséget és pótolhatatlan lehetőségeket kaptam. Ez immár tizenöt éve meghatározó része az életemnek, és büszke vagyok rá, hogy alapítványi vagyonellenőrként most is szolgálhatom az intézményt. Azt gondolom, az az egyik legnagyobb elismerés, amikor arra kapunk lehetőséget, bizalmat, hogy olyan intézménynek,

közösségnek adjunk vissza, ahonnan nagyon sokat kaptunk.

● **Valószínűleg nem sokaknak fordul meg a fejében gyerekként, hogy főtitkár szeretne lenni. Az ügyvédi és vállalati szférát követően hogyan kötött ki az NKE-n?**

A vállalati szférában dolgoztam, amikor az MCC negyed évszázados működése során elért kiemelkedő eredményekre és felhalmozott jelentős tapasztalatra, szakértelemre, valamint felbecsülhetetlen hazai és nemzetközi kapcsolati tőkére tekintettel felmerült annak a lehetősége, hogy a kiemelten tehetséges fiatalok támogatása központjának szerepét immáron először közérdekű vagyongazdálkodó alapítványként, majd pedig közfeladatot ellátó közérdekű vagyongazdálkodó alapítványként a feladat jelentőségéhez mért lehetőségek mentén valósíthassa meg az intézmény. E folyamatba volt módom becsatlakozni, ahol alapvetően koordinatív, a felmerülő kérdést minél eredményesebben megoldani kész részvételre volt szükség. Volt MCC-sként így kerültem a Miniszterelnökségre, »

Orbán Balázs miniszterhelyettes – immáron a miniszterelnök politikai igazgatója – csapatába. Úgy gondolom, hogy hasonló kompetenciákra van szükség az Egyetem főtítkáráként is, így nagyon örültem, amikor felmerült a nevem a tavalyi egyetemi vezetőváltások során mint lehetséges új főtítkáré.

● **Mi jutott eszébe először a felkérés kapcsán?**

Őszintén szólva elsősorban az, hogy az Egyetem szervezete miképpen fog elfogadni egy korombeli vezetőt. Édesapám a Pannon Egyetemen intézetvezető oktató, és annak idején sokat jártam be az egyetemre hozzá, egészen fiatal koromtól kezdve. A veszprémi egyetem aulájában a korábbi vezetők mellszobrai tiszteletet parancsolóan merednek az előttük sétálóra, magasztosság lengi be a helyet. Ez az egyetemi eszménykép idéződött fel bennem, amikor arra gondoltam, vajon megállom-e a helyem a többi vezetőhöz képest viszonylag fiatalon, egyetemi vezetőként. Ugyanakkor azt gondolom, hogy a válasz azokban a gondolatokban rejlik, amelyeket az Egyetemre érkezésemkor is kiemeltem, hangsúlyoztam, s amelyek megvalósítására töreksem: hatékonyság, eredményesség, együttműködés, alázat. Remélem, hogy e sarokpontok mentén sikerült az eddigiekben is a munkámat végezni, s így hasznos tagja lehetek az egyetemi közösségnek.

● **Mondhatjuk, hogy mély vízbe került, hiszen több új vezetőtársával, nagyjából egy időben csatlakozott az Egyetem kötelékébe, egy számára kevésbé ismert intézménybe. Zökkenőmentes volt a beilleszkedés az egyetemi közösségbe?** A mély víz az RH esetében közel száznyolcvan embert jelent, a közvetlenül az irányításom alá tartozó szervezeti egységeknél, s az általunk betöltött rendkívül széles körű és meghatározó operatív felelősséget. Ugyanakkor elmondhatom, nem csupán szakmailag, hanem emberileg is nagyszerű közösségbe érkeztem. A főtítkári feladatok

átvétele, azt gondolom, zökkenőmentes volt, köszönhetően Deli Gergely rektor és az elődöm támogatásának, valamint az RH és más szervezeti egységek munkatársainak, akik ugyanolyan magas színvonalon végezték és végzik munkájukat, mint azelőtt. Az ő szakértelmük és hozzáállásuk volt a garancia, hogy a főtítkár személyében bekövetkező változás ne okozzon fennakadást az Egyetem működésében. Így bár velem készül az interjú, a főtítkár „csupán” learatja a babérokat a kollégák munkája után (*mosolyog*).

● **Milyen kompetenciákra van szükség egy ilyen széles portfólió vezetéséhez?** Az RH az egyik legfontosabb szervezeti egység az Egyetem operatív működtetése tekintetében. Éppen ezért a legfontosabb kompetencia szerintem kettős: kell egy logikus, rendszerszerű gondolkodásra, iránykijelölésre, eredményorientáltságra, hatékony problémamegoldó működésre való elkötelezettség, és – mivel az RH munkájával behálózza az egész Egyetem szövetét – fontos az együttműködésre való törekvés, koordinációra, közvetítésre való képesség is. Az Egyetemen kiváló, hatalmas tapasztalattal, intézményi és szaktudással rendelkező kollégák dolgoznak. Az egyetemi vezetők legfontosabb feladata kijelölni a közös jó irányába mutató célokat, s hogy milyen úton jutunk el ezekhez, valamint egyértelmű visszajelzéseket adni a kollégák számára: egyrészt szembe kell nézni a hibákkal, hiszen mindig van lehetőség fejlődésre, de ugyanilyen fontos látni és láttatni a jót is, az eredményeket, és elismerni munkatársainkat. Az elmúlt egy évre visszatekintve az egész Egyetem, s azon belül is az általam vezetett RH munkájában sok ilyen eredmény van. Sok tanulságot gyűjtöttünk, és személy szerint kiemelt céloomul tűzöm ki, hogy e tanulságokat, fejlődési irányokat, örömeiket és sikereket többször tekintsük át, kommunikáljuk, éljük át közösen. Mindannyiunk motivációja szempontjából rendkívül fontos, hogy lássuk, mit

értünk el, milyen tanulságokkal szolgált az elmúlt időszak munkája, mik azok, amelyekre büszkék lehetünk, hiszen az önbecsülés a motiváció és így az eredményesség egyik legfontosabb záloga.

● **A nemzetközi események miatt kialakult jelenlegi nehezebb gazdasági helyzet ellenére is egyre több eredményre lehetünk büszkék.**

Meggyőződésem, hogy megfelelő hozzáállással, a megoldásra való törekvéssel és együttműködéssel bármely helyzetben fontos eredményeket lehet elérni. Ki kell emelnem, mert a mindennapokban nagyon jó érzéssel tölt el, hogy az egyes Egyetemi szervezeti egységeken túl, mind az Egyetem fenntartója, mind a minisztériumok – hiszen az Egyetem különböző szakmai tevékenységei révén valamennyi minisztériummal munkakapcsolatban áll –, mind pedig a közigazgatás egyéb szervei részéről – amelyekkel számos ügyben igen szoros együttműködésben dolgozunk – olyan partneri és sokszor tőlük érkező, kezdeményezés nélkül is segítséget kínáló hozzáállást tapasztalunk, amelynek révén az esetlegesen korlátozottabb mértékben rendelkezésre álló források ellenére is fontos eredményeket érünk el. Az e szereplők részéről érkező egyértelmű támogatás kifejezi azt is, hogy az Egyetem által végzett munka milyen fontos Magyarország számára.

Az elmúlt egy év során sok eredményt értünk el, sok fontos területen tettünk jelentős előrelépéseket, amelyek esetében a kulcs még inkább az együttműködés, a kemény munka és a hatékonyságra, eredményességre való törekvés volt. Azok lesznek hatékonyak, akik minden helyzetben a lehetőségeket látják meg, s azokból kiindulva eredményeket érnek el. Nekem is ez a célom.

● **Sajtó, kommunikáció, rendezvények, informatika, jog és igazgatás, humán erőforrás-menedzsment, beszerzések. Hogyan alakultak ezek, az RH alá tartozó területek az elmúlt időszakban, milyen eredményekről**

lehet beszámolni az egyes területeken az elmúlt egy évben?

Kapcsolódva az előző kérdésre adott válaszomhoz, az elmúlt egy év fontos előrelépéseket hozott számos területen, a mindennapi munka révén az Egyetem zökkenőmentes operatív működésének biztosítása mellett. Ez utóbbi kapcsán csak néhány számot említve, hogy látható legyen a feladata volumene: az év során közel 3 000 szerződés és más kötelezettségvállalási dokumentum jogi vizsgálatára, illetve ellenjegyzésére került sor, az ügyviteli feladatellátás tekintetében a lebonyolított iratforgalom nagyságát szemlélteti, hogy összesen közel 60 000 iratot kezeltek az Igazgatási Iroda munkatársai, a Humán Iroda mintegy »

5 000 munkáltatói intézkedést készített elő, míg példának okáért a Kommunikációs és Programigazgatóság közreműködésével lebonyolított egyetemi rendezvények száma az ezres nagyságrendet közelíti. Az Egyetem informatikai támogatásának legjobb fokmérője, hogy tulajdonképpen témaként sem merül fel, hiszen fennakadások nélkül látja el feladatát, a felhasználók számára a zökkenőmentesség lett az abszolút megszokott állapot.

E fentiek, bár csupán érdekességként szolgáló számok, kiragadva az RH egyes szervezeti egységei rendkívül összetett munkájából, mégis jól szemléltetik, hogy milyen fontos feladatunk van az Egyetemen, amelynek ellátásában mind a rektori, mind a más vezetői támogatást egyértelműen megkapjuk.

Ha a mindennapi munkavégzés mellett mégis ki szeretnék emelni néhány számomra igazán fontos eredményt, akkor megemlíteném, hogy tavaly ősszel az Egyetem kezdeményezésére és közreműködésével elkészült egy több elemből álló, nagy jogalkotási csomag, amely számos területet érintve az intézmény szakmai tevékenységének elősegítését célozta. Ennek talán legjelentősebb elemeként említhető a külföldi szaktekintélyeknek a hazai tudásátadásba történő eredményes bevonása érdekében hatékonyabb beutazási és adminisztratív fogadási feltételek megteremtése a nemzetközi együttműködések még fokozottabb kiépítése végett, amely az Egyetemen kívül más szervezetek ilyen irányú törekvései szempontjából is segítségül szolgál.

Kiemelt terület az Egyetem sajtója és kommunikációja, hogy mindazon tudományos eredményeket, üzeneteket és ismereteket, amelyek a kollégák oktatási és kutatási tevékenysége során keletkeznek, a lehető leghatékonyabban juttathassuk el az érdeklődőkhöz. Ennek érdekében fokozatot váltottunk a sajtókapcsolatok téren is, létrehoztuk a Sajtófőnökséget és koncepcionálisan támogatjuk szakértő kollégáink minél

hatékonyabb megjelenését. Folyamatban van a talán legnagyobb szabású, NKE által szervezett rendezvény, a Ludovika Fesztivál szervezése is. A ludovikás hagyományokra visszatekintő háromnapos rendezvényünk egyik legfőbb célja, hogy nemzetközi közéleti találkozóhellyé váljon. A május 11–13. között tartott fesztivál a hivatásrendi hagyományörzés mellett olyan közéleti diskurzusnak ad majd teret, ahol a nemzetközi és hazai szaktekintélyek, állami vezetők, közéleti szereplők, kutatók és oktatók aktuális kérdésekben vitatják meg nézeteiket a hallgatónkkal együttműködésben.

A 2022. év előkészítő munkájának eredményeképpen a Pályázati és Projektmenedzsment Iroda támogatásával az RRF projekt (Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz) keretében reményeink szerint lecserélhetjük informatikai infrastruktúránk meghatározó részét, amely immáron életciklusa végéhez közelít. Az, hogy az Egyetem a koronavírus-járvány idején tulajdonképpen egyik napról a másikra mindenféle fennakadás nélkül alkalmazkodni tudott a gyökeresen új körülményekhez, az informatikai infrastruktúra és annak professzionális üzemeltetésének függvénye volt. Mára azonban ez a rendszer élettartamának végéhez közeledik, így cseréje időszerű, amely cserének az alapos előkészítést végeztük el az elmúlt időszakban.

Az elektronikus ügyvitel bevezetése évek óta cél az Egyetemen. Az elmúlt évben minden eddiginél nagyobb lépéseket tettünk ennek érdekében, s ma már az aktaforgalom döntő része papírmentesen is végrehajtható. Jelentős költségeket és erőforrásokat takaríthatunk meg ennek köszönhetően, és nem csupán átláthatóbb, hanem gyorsabb is lesz a mindennapi ügymenet.

Az Egyetem humán erőforrás-gazdálkodása keretében sok fontos eredmény mellett átalakítottuk a teljesítményértékelési rendszert, kidolgoztuk a munkaviszony keretében történő foglalkoztatás

feltételeit, és az elkövetkező hetekben új státuszgazdálkodási rendszert is bevezetünk.

Fontos, az Egyetem fenntartója és az érintett minisztériumok támogatása által lehetővé tett eredmény továbbá, s tulajdonképpen a közigazgatási továbbképzés rendszerének bevezetése óta cél, hogy a Közigazgatási Továbbképzési Intézet által ellátott kiemelkedő munka fedezete immáron az Egyetem költségvetésében kerül biztosításra, s nem az egyes szervek által továbbképzési hozzájárulásként, amely valamennyi érintett számára egyszerűbb, kiszámíthatóbb helyzetet teremt a jövőben.

● **Nem a főtitkár feladatköréhez kapcsolódó terület, de az RH is közreműködik az Egyetemi beruházások koordinációjában.** Hogyan állnak most ezek a projektek, mire számíthatunk a jövőben?

Az Egyetem által irányított nagy volumenű beruházások tökéletes példaként szolgálnak arra, hogy milyen jelentős eredményeket érhetünk el, ha mind Egyetemen belül, mind azon kívül – az érintett közigazgatási szervekkel – jó együttműködést alakítunk ki a feladat- és hatáskörükben érintett szereplők között. Az Egyetemen a beruházások a Campus Igazgatóság hatáskörébe tartoznak és Rósa Henrik főigazgatóval – és tulajdonképpen szerencsés, illetve hálás vagyok, hogy más-más ügyek kapcsán elmondhatom ezt az összes többi vezető kollégával kapcsolatban is – fennálló mind emberi, mind szakmai jó viszonyunk révén közös munkával és valamennyi érintett szervezeti egység és kolléga támogatásával az elmúlt évben újabb és újabb mérföldköveket értünk el a Katasztrófavédelmi Intézet és a Zrínyi Miklós Laktanya és Egyetemi Campus beruházások kapcsán. A Ludovika Campuson hosszabb idő után ismét munkagépek hangja lesz hallható, a Katasztrófavédelmi Intézet helyén jelenleg álló épületek bontási munkálatainak néhány héten belül történő megindulásával.

Szerző és fotó: Szilágyi Dénes

Hatalmas érdeklődés a közszolgálati képzések iránt

Nincsenek könnyű helyzetben a végzős középiskolások, hiszen elképesztően nagy a kínálat a felsőoktatás képzési palettáján. Az akár életre szóló döntéshez nyújtott segítséget a január 12–14. között a HUNGEXPO Budapesti Vásárközpontban megrendezett nagyszabású rendezvény, a 23. Educatio Szakkiállítás, illetve a korábban a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen megrendezett nyílt napok.

BEMUTATKOZOTT A VÍZTUDOMÁNYI KAR

Közel kétszáz érdeklődő középiskolás diák látogatott el a Víztudományi Kar nyílt napjára, Bajára. Bíró Tibor dékán köszöntőjében hangsúlyozta a vízügyi szakma fontosságát, szerepét, és bemutatta a kar által kínált képzési lehetőségeket.

Az előadásokat követően az aulában szakmai kiállítást is megtekinthettek az érdeklődők, ahol az egyes karok standjainál a résztvevők a képzésekről, a felvételi rendszeréről, sportolási lehetőségekről és az egyetemi élet egyéb fontos területeiről kaphattak tájékoztatást, illetve különböző szakmai bemutatókon is részt vehettek. A pályaválasztás előtt állók bejárhatták a campust, megtekinthették a Víztechnológiai Oktató Bázist, ellátogathattak a Beszédes József Kollégiumba, valamint a kari könyvtárba.

Az egyetem központi nyílt napján az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar (ÁNTK), a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar (HHK), a Rendészettudományi Kar (RTK), a Víztudományi Kar, valamint a Katasztrófavédelmi Intézet képzéseivel ismerkedhettek meg a látogatók, és hasznos információkat gyűjthettek egyebek mellett a felvételi követelményekről, az ösztöndíj-lehetőségekről, az Erasmus mobilitási programokról, de az előttük álló karrierlehetőségekről is.

„Olyan dolgot érdemes tanulni, amely általános látásmódot ad, de van benne valami speciális, amitől mások lesznek, mint a többiek, és a sajátos ismérvek miatt a munkáltatóknak önökre lesz szükségük” – tanácsolta Deli Gergely rektor a pályaválasztás előtt állóknak. Hangsúlyozta azt is, hogy az NKE egyedülálló képzéseket nyújtó intézmény, amelynek számos képzése csak ezen az egyetemen érhető el.

„A mi egyetemünkről kikerülő hallgatók a munkatársaink, a bajtársaink lesznek,

mert az egyetem elvégzését követően együtt dolgozunk majd velük a közigazgatásban, a rendészet és a honvédelem vagy a vízügy területén” – emelte ki Deli Gergely.

„A közszolgálat területe versenyképes, ugyanakkor a közszolgálatból fakadó biztonságot nyújtó terület” – szögezte le az ÁNTK dékánja. Varga Réka elmondta, hogy a kar a munkaerőpiaci igényeknek megfelelő, gyakorlat- és problémaorientált képzéseket nyújt, hogy versenyképes és hasznosítható tudásanyagot, gyakorlati ismeretekkel verítse fel a hallgatókat, akik így eredményesen tudnak boldogulni a közigazgatási munkavégzés világában.

„Most szép lenni katonának” – idézte a Sebestyén Gyula által 1906-ban összegyűjtött toborzódal sorát a HHK dékánja. Pohl Árpád dandártábornok a HHK küldetésével kapcsolatban Zrínyi Miklós szavaira utalva arra hívta fel a jelentkezők figyelmét, hogy „sok jó, eszes kapitány” kell a magyar hadseregbe, akik képesek a legbonyolultabb, legveszélyesebb körülmények között eredményesen vezetni az alegységüket. A kar gyakorlatorientált képzései a fenti célt szolgálják – erősítette meg Pohl Árpád.

„Hivatásos tisztí értékekkel verítjük fel önöket. Mindent megtanítunk, amire egy

kezdő rendvédelmi szakembernek szüksége van” – emelte ki az RTK dékánja. Kovács Gábor r. vezérőrnagy hangsúlyozta, hogy napjainkban a biztonság egyre jobban felértékelődik, ugyanis a mindennapok kihívásai, mint az

illegális migráció, a kiberbűnözés térnyerése, a szervezett bűnözés, a kábítószer-kereskedelem, az áru- és embercsempészet egyre fenyegetőbbek. „Ezek a fenyegetettség véltetően a jövőben is jelen lesznek, tehát lesz

munkájuk önöknek is” – világított rá az RTK dékánja.

„A jövő tervezőmérnökeit és kivitelező mérnökeit mi képezzük” – mondta a VTK dékánja. Bíró Tibor arról beszélt, hogy a bajai campuson lévő karon szép természeti környezetben a világ húzóágazatahoz szükséges szakembereket képeznek, akik a vízügyi infrastruktúrák tervezéséhez, építéséhez és üzemeltetéséhez szereznek szaktudást. Hangsúlyozta továbbá, hogy a jól képzett vízügyi szakemberekre még inkább szükség lesz az energiaválság, a természeti katasztrófák, a klímaváltozás miatt.

A központi nyílt napon külön tájékoztatók is elhangzottak az egyes szakokról. A programok mellett repülőgép- és drónszimulátort is ki lehetett próbálni, megismerkedhettek a magyar honvédség és a rendőrség által is használt fegyverekkel, eszközökkel, majd a rendészeti és államigazgatási szakok mellett a mérnöki munka legnagyobb kihívásaiba is betekintést nyerhettek, egy mérőcsatorna modelljét is megtekinthették az érdeklődők.

KATONAI BEMUTATÓK A HHK-N

Hatalmas érdeklődés mellett tartotta meg nyílt napját a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, amelyen a képzések felépítésén és az egészségügyi alkalmassági vizsgálat sajátosságain túl a mindennapok gyakorlataiba is betekintést nyerhettek a felvételi előtt állók. Az eseményen Szászi Gábor ezredes, oktatási dékánhelyettes köszöntötte a résztvevőket, aki egyebek mellett arról is beszélt, hogy a HHK a katonai felsőoktatás egyetlen képzés- és tudáscentruma Magyarországon. Honvéd tisztjelöltként már első évfolyamosként is kiemelt illetményben részesülnek, ami a tanulmányi eredmény és az eltöltött évek függvényében folyamatosan emelkedik. Az egyetem egyik legnépszerűbb képzéséről, a nemzetközi biztonság- és védelempolitikai alapis mesterszakokról Szászi Gábor elmondta: a képzésen azon polgári hallgatók tanulnak, akik elsősorban olyan ismeretekkel rendelkező szakértőkké válnak, akik el tudják látni a védelmi szektor különböző területeinek működtetését, valamint szakdiplomáciai és védelempolitikai elemzői felkészültségükkel hatékonyan szolgálhatják az államigazgatást. A nyílt napon katonai testnevelési és harcászati, valamint helikopterbemutatót tartottak. Az érdeklődőknek emellett lehetősége volt részt venni fizikai állapotfelmérésen és tanácsadáson. Mindezekon felül tüzserész- és fegyverzettechnikai bemutatóval, sőt, lézerlövészettel is várták a jövő honvédtisztjeit.

Educatio Szakkiállítás

„A legfontosabb tanács, amelyet adhatunk, hogy alaposan tájékozódjanak a leendő hallgatók” — hívta fel a figyelmet már a nyitónapon telt házas Educatio Nemzetközi Oktatási Szakkiállításon az NKE oktatási rektorhelyettese. Christián László dandártábornok elmondta, az NKE-n rendkívül szerteágazó a képzési portfólió. Nagy perspektívát tartogat a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar és a Rendészettudományi Kar számtalan alap- és mesterképzése, ugyanis mindkét terület felértékelődött az elmúlt években. Ez azt jelenti, hogy 2022 szeptemberétől a tisztjelölt hallgatók havi illetményben részesülnek, amelynek összege minimum nettó 230–260 ezer Ft, ez az összeg tanulmányaik előrehaladtával, tiszti beosztásaik megszerzésével nő. A fiatalok körében egyértelműen vonzó a tiszti pálya, az idén várhatóan még az eddiginél is többen fognak jelentkezni az egyenruhás képzésekre. „Amikor az állam arról beszél, hogy hazánk védelmi

képességét fejleszteni kell, akkor ehhez mind a honvédelemre, mind a rendvédelemre vonatkozóan olyan vonzó életpályát ajánl, amelyet az NKE hallgatói a saját bőrükön tapasztalhatnak meg” — emelte ki Christián László. Az NKE oktatási rektorhelyettese hangsúlyozta, a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen természetesen nemcsak katonai és rendőrtisztképzés folyik. A biztonság különböző aspektusaihoz egyebek mellett az NKE-n végző biztonság- és védelempolitikai szakemberek, kimondottan diplomáciai feladatokat ellátó szakemberek, speciális, vízdipomáciával foglalkozó szakemberek és kiberbiztonsági szakemberek is hozzájárulnak.

Az Educatio Szakkiállítás tapasztalatai azt mutatják, továbbra is rendkívül nagy az érdeklődés az NKE képzései iránt. A katonai szolgálat iránt érdeklődőket a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, a rendészeti és katasztrófavédelmi pályára készülőket a Rendészettudományi Kar

várja. Ugyanakkor az elmúlt évekhez hasonlóan kimagasló figyelmet kaptak a hazai és nemzetközi közigazgatási karriert kínáló Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar képzései, a Víz tudományi Kar által képviselt méltán népszerű vízügyimérnök-képzés iránt érdeklődők pedig már tudatosan keresték fel további információkért az NKE standját.

Az Educatio Szakkiállítás ideje alatt jelent meg az UNI2023 in&out felsőoktatási rangsor, amely szerint az NKE a 10. legjobb egyetem az országban. A top 10-ben végzett egyetemek közül az NKE-n végzettek bruttó átlagjövedelme az egyik legmagasabb a 2019-es Diplomás Pályakövető Rendszer adatai alapján.

Szöveg: Páhy Anna, Pap Melinda Patrícia,
Sallai Zsófia

Fotó: Szilágyi Dénes

Erkölcsei háttér a világ megmentéséhez

Bibliai ősrünk, Ádám az Úrtól feladatult kapta az édenkert művelését, megőrzését. A természetvédelem ügye mostani világunkban mégis vesztésre áll. A klímaválság lehetséges megoldásáról hazai vallási felekezetek képviselői cseréltek eszmét.

XVI. Benedek és Ferenc pápa természetvédelmi politikájából kiindulva összegezték a pápák társadalmi tanításait egy január 16-án megrendezett eszmecsere. A beszélgetést a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) Eötvös József Kutatóközpont (EJKK) Vallás és Társadalom Kutatóintézete (VTK) kezdeményezte, moderátora Jancsó András, az NKE EJKK VTK tudományos segédmunkatársa volt. A Veres Pálné utcai Scruton közösségi térben helyet kapó eseményen a résztvevőket elsőként Ujházi Lóránd, a kutatóintézet vezetője, az NKE és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem (PPKE) egyetemi tanára köszöntötte – bemutatva az immár 15 éves múltú visszatekintő vallás- és biztonságfókuszú intézetét, illetve az ott folyó kutatásokat. Elmondta, kutatótársaival elsősorban a biztonságpolitika atipikus szegmenseit szerették volna bemutatni: kiemelten pedig a vallások béketeremtő szerepét. Ujházi szerint a nyugati típusú békeműveletek eddig csupán tovább mélyítették a válságokat, a szegénységet és a bizonytalanságot. A kutatóintézet javaslata ezzel szemben a vallás alapú béketeremtés, hiszen kutatásaik azt támasztják alá, hogy a pápák tanítását követve szakítani

kell a szankcióalapú és a katonai megoldásokkal. Az intézetvezető hozzátette: ugyanilyen reménytelen a nyugati típusú természetvédelem – e területen szintén egy másik aspektus megjelenítésére van szükség.

Átfogó humanizmus

Ferenc pápa *Laudato si'* enciklikája minden újságolvasó számára ismert lehet. Azonban már XVI. Benedek is minden elődjét meghaladó mélységben foglalkozott a környezetvédelem kérdésével, az olasz sajtóban el is nyerte a „zöld pápa” nevet. A természetvédelem egyszerre szociális, környezeti és gazdasági kérdés. A pápák társadalmi kérdésekkel foglalkozó munkája kapcsán Gájer László azt is elmondta,

a pápák világi kérdésekkel foglalkozó tevékenységét XIII. Leó pápa kezdte, ám azóta szinte töretlen ez a sorozat. A PPKE Hittudományi Karának tanszékvezető tanára hozzátette, a természetvédelem szót először egy 2008-as hazai püspöki konferencia említi, a témában megszülető első pápai körlevél pedig 2015-ös. A természetvédelem lényege, hogy a környezetről a bibliai megközelítés alapján mint teremtésről beszélünk, amelynek az ember kiemelt része. Ferenc pápa ennek kapcsán azt hangsúlyozza: minden mindennel összefügg. Tehát a különféle válságok nem szeparáltak egymástól, így a környezeti válságot sem lehet elszigetelten kezelni. Amíg az embert nem értjük meg, addig nem lehet megoldani egyetlen válságot sem. A korábbi pápák szintén kiemelték, hogy a napjainkban tapasztalható szenvedések erkölcsi eredetűek. A Vatikán válasza e kihívásra az átfogó humanizmus elmélete. Az eddig ismert, emberközpontú humanizmus reduktív megközelítés, így nem szolgálja az ember javát az egyház szerint. A keresztény humanizmus annyival több, hogy az embert a teremtésben is elhelyezi. E gondolat elsőként VI. Pál pápa társadalmi körlevelébe került bele, de XVI. Benedek ugyancsak feleleveníti ezt a teológiai hagyományt.

Visszatérni Istenhez

Faith Asher a teremtésvédelem kapcsán azt emelte ki, hogy az írás szerint Ádámnak az édenkertet egyszerre kell megtisztelnie és őriznie, védenie. Az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség (EMIH) rabbija szerint tehát az embernek nem csak élnie, de környezettudatosnak is kell lennie. A közösségvezető feladata pedig az, hogy erre felhívja közössége figyelmét, illetve az, hogy közelebb hozza az emberi megértéshez a környezeti problémákat. Ötvös Csaba, a Konstantinápolyi Pátriárkátus lelkésze arról szólt, az ortodox egyházban sincs tartalmi eltolódás, sem fáziskésés e kérdés kapcsán. Demeter pátriárka a nyolcvanas évek végén kezdte a környezetvédelmi tanításokat visszavezetni az egyház tanításának homlokterébe. A pánortodox zsinat azt kérte ekkor: szenteljen egy napot a pátriárka a teremtésvédelemnek. Ez megtörtént, e nap ma is szeptember elseje az ortodox naptárban. A jelenleg trónon lévő Bertalan pátriárka ugyancsak érzékeny maradt a természetvédelemre, sokat foglalkozik a kérdéssel. Ötvös Csaba hozzátette, az édenkert művelése és őrzése azt jelenti, hogy az ember képes hozzátenni a természethez, azaz mindkettő hiányos egymás nélkül. A műveléssel tud a környezet visszatérni

Istenhez, ahogy a búzából kenyér, a szőlőből bor lesz.

Közös alap

Fischl Vilmos a téma kapcsán azt emelte ki, hogy az *Őszöverség* tanítása minden felekezet számára közös alap, így a kérdésben közöttük nem nagyon lehet ellentmondás. Az NKE tudományos főmunkatársa, lelkész, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) főtitkára arról is szólt, már egy közös esemény is létrejött: minden évben szeptember utolsó vasárnapjától október első vasárnapjáig tart a Teremtés Hete. Az eseményt előkészítő bizottság munkájában minden egyház teológusa képviselteti magát. Fischl Vilmos arról is beszélt, sokan álszent módon foglalkoznak ezzel a témával: nem gondolják, hogy a változást önmagunkon kell kezdeni, vagy elodázzák azzal, hogy fontosabb kérdések is akadnak ennél.

Hidvéghiné Pulay Brigitta szerint a természetvédelmi megközelítés elfogadásához elengedhetetlenül szükséges alap a világ teremtett voltának elismerése. A PPKE Szent II. János Pál Pápa Kutatóközpont Teremtésvédelmi Kutatóintézet tudományos munkatársa úgy vélte, Európában ma e szemlélet elfogadása komoly kihívással küzd, ugyanakkor a konzervatív emberek számára ez lehet a legkézenfekvőbb lelki attitűd – szemben a szélsőségesen merev, szinte kommunista jellegű zöldpárti mozgalmakkal. Egy szélsőség sosem adhat valódi megoldást, ahogy a mostani politikai és gazdasági intézkedések is reménytelenek, hiszen a holisztikus megközelítés helyett egymástól elválasztott sílókban próbálnak megoldást találni. Az ENSZ Fenntartható fejlődés dokumentuma természetesen tartalmaz konkrét lépéseket a világ megmentésére, ugyanakkor fontos meglátni, hogy Ferenc pápa útmutatása épp ehhez az útmutatóhoz teremti meg a Nyugaton eddig mellőzött erkölcsi, vallási hátteret.

Szerző: Sarnyai Tibor

Fotó: Szilágyi Dénes

Okosfalvak, digitális városok

A hazai települések digitális fejlesztéséről, a digitalizáció versenyképességre gyakorolt hatásáról elméleti szakemberek mellett nagyvárosi, kisvárosi és kistéleplési polgármesterek ismertették véleményüket a Nemzeti Közzolgálati Egyetemen (NKE).

A Helyi versenyképesség és a digitális kompetenciák címmel megtartott kutatási munkaértekezletet Tózsza István, az NKE Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar (ÁNTK) Közzszervezési és Infotechnológiai Tanszék (KIT) egyetemi tanára azzal nyitotta meg, hogy az önkormányzatokkal kapcsolatos kutatásokban nagyon fontos, hogy az elméletet időnként összevessük a gyakorlatban dolgozók tapasztalataival.

Megközelíthetőség, működési költség, munkaerő

Az előadások sorát Koltay Zoltán, a Pécsi Tudományegyetem (PTE) Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar oktatási dékánhelyettese, egyetemi docens kezdte, aki azt elemezte, hogy az önkormányzatok digitális kompetenciája miként befolyásolja versenyképességüket. A PTE által a magyarországi vállalkozások körében készített, országos kérdőíves felmérésből az derült ki, 2005 tájékán a legfontosabb telephelyválasztási szempont a regionális fekvés és a potenciális felvevőpiac volt a cégeknek, az innovációs kultúra és a digitalizáció kevéssé. 2017-re a működési költség került az első helyre, és míg felértékelődött a munkaerő képzése, a digitalizáció

fejlettségének kérdése továbbra is viszonylag háttérben maradt. A vidéki nagyvárosok között Győr, Pécs és Szeged után fej fej mellett áll a negyedik helyen Kecskemét és Debrecen az innovációs kultúra fontosságának nagyvállalati szempontú megítélésében.

Kecskemét: „Nemzetközi befektetőket vonzó település”

Szemereyné Pataki Klaudia, Kecskemét polgármestere városának digitális fejlődését mutatta be. Kiemelte, Bács-Kiskun vármegye székhelye élhető, nemzetközi befektetőket vonzó település. Hozzátette: az elmúlt évtized, főként a német nagyvállalat, a mára már 10 ezer munkahelyet adó Mercedes beköltözése átalakította Kecskemét hangulatát. Bács-Kiskun vármegye székhelye területileg igen nagy, 320 km² kiterjedésű. Elég csak belegondolni

abba, mekkora feladatot jelent egy 900 km hosszú úthálózat vagy a vízvezetékek, az óvodák hálózata, illetőleg a szociális szolgáltatások működtetése úgy, hogy bár a városnak hivatalosan 100 ezer főnyi állandó lakosa van, a szolgáltatásoknak napközben legalább 200 ezer polgárt kell ellátniuk. Kecskemét a feladatai ellátásához fejlett térinformatikai rendszert készített, amely széles körből származó adatokkal segíti a városüzemeltetést az óvodák kapacitásbővítésétől a csapadékvíz-elvezető hálózatig. A városháza munkatársai ez alapján végzik mindennapi munkájukat, de ez az alapja a városfejlesztésnek is, ahová akár az állampolgári kezdeményezéseket (például civil faültetést) is be lehet csatornázni.

Tata: „Meg kell könnyíteni az állampolgárok életét”

Rigó Balázs, Tata alpolgármestere Tata digitális fejlesztései kapcsán

a nemrégiben bevezetett jelzőrendszeres házi segítségnyújtást, a nevelőket segítő óvodai elemző programot, valamint az adózást segítő szoftvereket, illetve az ezekkel elért eredményeket mutatta be. Elhangzott, a fejlesztések nemcsak a hivatal, de a tatai polgárok életét is megkönnyítik. A tatai jelzőrendszeres házi segítségnyújtás hasonló az országos Gondosóra programhoz, ám a tatai szolgáltatás rögtön szakemberhez küldi a jelet, míg az országos program a megjelölt hozzátartozóhoz. A városi óvoda szoftverfejlesztése különféle szakmai dokumentumok összekapcsolása révén automatizált kiértékeléseket tesz lehetővé egyéni, csoportos és intézményi szinten. Így akár személyre szabott fejlesztést tud javasolni, amely a szülők számára is elérhető, befogadható. Az automatikus inkasszószoftver pedig az adóhátralékok mérséklésére szolgál, de képes az inkasszón túl körlevelet is küldeni az adósoknak. A város

máshol is fejleszt: mérsékli a városháza informatikai költségeit, fejlett energiamedndsmentet szeretne bevezetni, optimalizálni akarja a bejövő utak forgalmát, valamint megkezdődött a közgyűjtemények kincseit bemutató digitális felületek fejlesztése is. Ez az egyik legfontosabb tökevonzó fejlesztés a településmarketing során, hiszen az első, kihagyhatatlan vevőkör a helyi lakosság, amely úgy „vásárolja meg” a saját települését, hogy megismeri, megszereti és megvédi.

Alsómocsolád: „Fontos kissé szokatlanok lenni”

Dicső László, a 320 fős Alsómocsolád polgármestere a kistéleplések képviseletében faluja szemszögéből mutatta be a digitalizáció fontosságát. Kiemelte, számukra a nem mindennapos lehetőségek jelenthetnek kitörési pontot, ezért Alsómocsolád igyekszik minden olyan fejlesztést megvalósítani, amely »

valamiért szokatlan. Az okosfalu például szeretne megjelenni a most alakuló Metaverzumban is. Óriási perspektívát nyithat a legkisebb falvak számára is a virtuális valóság, amelybe belépve a látogatók saját avatár alakjukban a virtuális térben, valós idejű interaktivitással járhatják be a falu értékes épületeit, gyűjteményeit és természeti környezetét. A polgármester a helyi-eket érintő fejlesztésekről is szólt, így arról az okoslámpáról, amelyet nemrégiben telepítettek az idősök otthonába. Az eszköz elemzi, majd megtanulja a szépkorúak jellemző mozgását, így képes lesz segítséget hívni, ha szokatlan tevékenységet érez.

Együttműködések nélkül nincs fejlesztés

A munkaértekezleten Kelő Johanna, aki 2013–2019 között járási hivatalvezető volt, előadásában kiemelte, a szakma részvétele nélkül nem lehet digitális fejlesztést végezni. Ami bizonyos: minden állampolgár szinte azonnali és digitális ügyintézését szeretne. Az állam elvárása pedig az, hogy a közigazgatás legyen költséghatékony, és minden munkatársa legyen digitálisan

képzett. A fejlődés persze tetten érhető: a digitális szakrendszerek révén a hivatalok immár képesek egymással kommunikálni, emellett az NKE-n folytatott személyes és digitális továbbképzések, vagy az olyan publikussá váló doktori értekezések, mint Fási Csabáé (*A tisztviselők felkészültségének komplex vizsgálata a versenyképességgel és a digitalizációval való összefüggésrendszer tükrében*), nagyban segítik a hivatalnokok munkáját. Ehhez az is szükséges, hogy az ügyféloldali igények és az államigazgatási elvárások mellett az ügyintézői oldal adottságait és elvárásait is – például éppen a digitális

kompetencia szempontjából figyelembe vegye a kutatás.

Ha bárkitől megkérdezzük, okos-e, azt feleli, hogy igen

Budai Balázs, az NKE ÁNTK KIT tanszékvezetője, egyetemi docens záróelőadásában elmondta, hogy az EU-standardok alapján készített felmérésekben hazánk a digitális ökoszisztéma nyújtotta versenyképességi rangsorban egyelőre erősen lemaradt. Éppen ezért a *Fenntartható államkormányzás és innovatív közszolgáltatások* című, a Tématerületi Kiválósági Program 2021 keretében indított NKE-s kutatási projekt a digitális kompetenciák fejlesztését, valamint e fejlesztések minél pontosabb visszamérését célozza. Röviden ismertette, hogy milyen előnyei és korlátai vannak a jelenleg az önkormányzatok digitális kompetenciáját és az ezzel összefüggő helyi versenyképesség mérésében alkalmazott – jórészt önbevallásra épülő – módszereknek.

A munkamegbeszélés befejezéséért Tóza István megköszönte a résztvevőknek, hogy hozzászólásaikkal új, az önkormányzati gyakorlatban is sikeresnek bizonyult alkalmazásokra irányították rá az egyetemi kutatás figyelmét.

Szerző: Sarnyai Tibor

Fotó: Szilágyi Dénes

Mit adtak nekünk a rómaiak?

Jóllehet a római jog kulcsszerepet játszott a nyugati világ jogi és politikai gondolkodásának formálásában, mára mintha elvesztette volna elismertségét a felsőoktatásban. Eközben ugyanakkor napjainkban is zajlik például az amerikai alkotmányos berendezkedés klasszikus gyökereinek újralfedezése, az amerikai jog és az európai jogi hagyományok közötti kapcsolat újjáteremtése – erről beszélt Adrian Vermeule, a Harvard Egyetem alkotmányjogi professzora azon a nemzetközi konferencián, amelyet Common Good (Közjó) címmel rendezett november 30-án a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE).

A szakmai fórum neves külföldi és hazai előadói révén képet kaphattak az érdeklődők arról, miképpen segít a római jog választ találni korunk legégetőbb jogi és társadalmi kihívásaira. A római jog meghatározó szerepet játszott a nyugati világ jogi és politikai gondolkodásának formálásában. Máiig kötelező tantárgy a leendő jogászok számára, ám napjainkra mintha elvesztette volna értékét, elismertségét a felsőoktatásban – például abban a Németországban, ahol pedig évszázadokon át alapnak tekintették.

Eközben – némiképp meglepő módon – a tengerentúlon vagy éppen Kínában mindinkább előtérbe kerül. Mi áll ennek a hátterében, és mi a római jog szerepe a 21. században? Miképpen adhat választ az aktuális jogi és társadalmi kihívásokra? E kérdések megvitatásával foglalkozott az a nemzetközi konferencia, amelyet *Common Good (Közjó)* címmel rendezett november 30-án a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) Ludovika Collegiuma.

Deli Gergely, az NKE rektora köszöntőjében elmondta: e rendezvény nemcsak a számos, távoli országból is érkezett szakértő révén különleges, azért is, mert viszonylag ritkán fordul elő, hogy egy konferencia keretében nem csak az adott témáról – jelen esetben a római jogról – esik szó, hanem szakmájuk jövőjéről is eszmét cserélhetnek »

a résztvevők – márpedig e fórum erre is lehetőséget teremt.

Nagy a felelősségünk, hogy tudásunkat, gondolatainkat a következő generációnak átadjuk – hívta fel a figyelmet Deli Gergely. Ezt követően Hamza Gábor, az ELTE Állam- és Jogtudományi Karának (ÁJTK) professor emeritusa vezette fel az első panel előadóinak prezentációit.

Nyitó előadásában Adrian Vermeule, a Harvard Egyetem alkotmányjogi professzora annak a meglátásának adott hangot, hogy a 21. században a római jog jelentősége nagyobb lesz, mint a megelőző két évszázad során. *The American Lex Regia* című előadásában az amerikai politikai és alkotmányos berendezkedés és a római jog párhuzamait vette számba. Jelezte: bár az analógia tökéletlen, hiszen a római jog intézményei természetesen eltérnek az USA intézményrendszerétől, az összevetés rávilágíthat az alkotmányos rendszer néhány sajátosságára. Rámutatott, hogy napjainkban is zajlik

az amerikai alkotmányos berendezkedés klasszikus gyökereinek újrafelfedezése, az amerikai jog és az európai jogi hagyományok közötti kapcsolat újjáteremtése. E kapcsolódás szemléltetéseként kitért a törvényhozás által a végrehajtó hatalom számára delegált jogosítványok egyre szélesebb körére, amelyet a *lex regia* jogintézményével állított párhuzamba. E hatalmi ág szerepének az átalakulásáról Vermeule professor úgy vélekedett, hogy ebben nem a nép által történő kormányzás alternatíváját vagy versenytársát kell látni, hanem éppen a gyakorlása egyik eszközét, amely többek között védelmet jelent a népfelcsúszás elvált oligarchikus erők hatásával szemben. Földi András, az ELTE ÁJTK professor emeritusa *Reflections on the tasks of Romanists of our time* című előadásának elején Vergilius *Aeneis* című eposzából latinul idézte azokat a gondolatokat, amelyek szerint a rómaiak sok tekintetben nem értek fel a görög kultúra vívmányaihoz – legyen szó

tudományról vagy művészetről –, ám jogrendszerükkel maradandót alkottak. A professor ennek kapcsán egy, a római jog és a kapcsolódó intézmények oktatásához kötődő problémára hívta fel a figyelmet. Jelenkorunk római joggal foglalkozó szakembereinek fontos lenne a korábbinál is hatékonyabb kutatásokat végezniük a római jogi intézmények oktatásával kapcsolatban. Sok kutató azt gondolja, hogy már nincs új felfedezni való a római magánjog területén, hiszen az nem változott az elmúlt másfél évezredben. Ám tapasztalatai szerint számos fontos probléma létezik, amelyek korunk kutatóinak figyelmére is méltóak lennének. Az 1970-es, illetve 1980-as évekkel szemben ma már nem a primer forrásokra alapozva, Gaius Intitúciói vagy a iustinianusi kodifikáció nyomán keletkezett művek alapján tanítják a római jogot, hanem ahogy megfogalmazta: „modern tankönyveket használunk, amelyekben azonban számos komoly el-
lentmondást találhatnak a hallgatók. Ezek

forráselemzéssel – nevezetesen a római jog első, *Corpus Iuris Civilis* néven ismert kodifikált gyűjteménye révén – lehetnének orvosolhatók” – mutatott rá a professor. Ezt követően konkrét példákkal illusztrálta azokat a témákat, amelyeket egy-egy tehetséges tanítványa az évek során felvetett, s amelyekre a római jogot taglaló tankönyvek nem adnak releváns válaszokat. Vannak azért jó hírek is, jelezte, utalva a közelmúltban a témában magyarul megjelent hazai publikációra, s komoly német munkák is elérhetővé váltak a hazai szakmai közönség számára.

Aldo Petrucci, a Pisai Egyetem professzora a római jog oktatásával kapcsolatos tapasztalatait osztotta meg a közönséggel. Részletesen szólt a 2005-ös oktatási reformok vonatkozó változásairól, a római jog oktatásában szerepet játszó tantárgyakról. Elhangzott, hogy képzéseik jelentős részének markáns eleme ezen ismeretek kötelező tantárgyként történő oktatása. Ennek kapcsán két kihívásról

tett említést. Az egyik a tantárgyak tartalmi kialakításának mikéntje, a másik pedig egy, a 21. században e komplex téma feldolgozását érdemben segítő tankönyv megalkotása. A professor tapasztalatainak részletezését összegezve úgy fogalmazott, hogy a jogászoknak e jogterülettel kapcsolatban három feladata van: a tudományos párbeszéd ösztönzése, a tudásátadás, valamint az érdeklődés fenntartása annak érdekében, hogy a következő nemzedékek is szívesen foglalkozzanak ezen ismeretekkel. Philip J. Thomas, a Pretoriai Egyetem professzora előadásában mindenekelőtt rögzítette: jóllehet örömmel látja e konferencia közönségének soraiban a fiatalokat, sajnos a római jog manapság mind inkább marginalizálódik. A kérdés, mi lehet ennek hátterében, és mit lehet ellene tenni? A kulcsszó – jelezte – ebben az esetben a relevancia. A római jog relevanciáját az elmúlt évezredek már bizonyították. A történelem során e tanokat az

egyháztól az állami vezetőkön át az üzletemberekig nagyon sokan felhasználták. „Ám ennek a kincsestárnak egyes elemeit máig nem fedeztük még fel” – tette hozzá. A professor előadásában részletesen áttekintette a római jog szerepét a jogalkotásban, a jogtudomány fejlődésében. Szólt a '68-as diáklázadások eszméi alapjához hozzájáruló frankfurti iskola gondolkodásáról és a dél-afrikai felsőoktatási rendszer sajátosságairól is. Utóbbi kapcsán előadása végén kiemelte: a római jog oktatásának kulcsszerepe van a hallgatók kritikai gondolkodásának fejlesztésében.

A konferencia e gondolat mentén folytatódott: a második panelben a római jog oktatásának módszertanáról hallgathattak meg előadásokat a résztvevők, majd a harmadik blokk előadásai olyan témákat érintettek, mint a jog algoritmizálásának lehetőségei vagy a mesterséges intelligencia szerepe a jog világában.

Szerző: Kovács Lilla

80 éve példaképek

Koszorúzással, mécsesgyűjtással és főhajtással emlékeztek az 1943. évi doni áttörés mintegy százezer elesett katonájára a Ludovika Főépület előtti emlékműnél.

Az eseményen a Tábori Rabbinate és a Tábori Püspökségek képviselői mondtak imát az elesett hősökért.

A megemlékezésen Négyesi Lajos ezredes a feldolgozhatatlan tragédia okairól és érzelmi oldalát megjelenítő, a Ludovika téren álló emlékműről beszélt. Úgy fogalmazott: a szovjet ellentámadás 1943. január 12-i megindulása után, a magyar viszonyokhoz képest a lehető legjobban felszerelt 2. magyar hadsereg 96 ezer fős »

vesztéséget szenvedett el, javarészt azért, mert katonáink megpróbálták ellenállni a támadásnak, és lehetőségeikhez képest vitézül harcoltak a mínusz 30-40 fokos fagyban. Az egyetemi megemlékezésnek helyszínt adó, a névtelen hősök előtt tisztelgő, Horvay János szobrászművész által megálmodott emlékmű hátoldalán egy 1993-ban, a volt ludovikás veteránok által kezdeményezett bronz emléktábla kapott helyet, amely a második világháborúban harcoló bajtársaik előtt tiszteleg. A közel egy négyzetméteres alkotás a Ludovikának szól, a rajta lévő omladozó bástya, az elcsatolt és a visszaszerzett területekre utaló székely kopjafa, a rohamsisak és a hathavi frontszolgálat után járó tűzkereszt ábrázolásai a hősiesség szimbólumai – hívta fel a figyelmet a Nemzeti Közsolgálati Egyetem (NKE) Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának (HHK) docente. Az emlékező beszédet követően koszorút helyezett el az emlékműnél Gion

Gábor, a Honvédelmi Minisztérium védelmi stratégiáért és humánpolitikáért felelős államtitkára, Bozó Tibor vezérőrnagy, a Honvéd Vezérkar törzsigazgatója, a Honvéd Vezérkar főnökének koordinációs helyettese. Az NKE nevében Deli Gergely rektor és Pohl Árpád dandártábornok, a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar dékánja, míg az Egyetemi Hallgatói Önkormányzat nevében Krózser Martin elnök és Dózsa Bálint hallgató főtörzsrőrmester, a HHK

Hallgatói Önkormányzatának választmányi tagja helyezték el az emlékezés virágait. A Józsefvárosi Önkormányzat Polgármesteri Hivatala nevében korábban koszorút helyezett el Pikó András polgármester. A koszorúzás után az egyetem vezetői, polgárai, a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar állománya, illetve a Ludovika Zászlóalj honvéd tisztjelöltjei helyezték el az emlékezés mécseseit.

Szöveg: Tasi Tibor
Fotó: Szilágyi Dénes

Egységes tudásbázist kapnak a honvédtisztek

Komoly előnyt hozhat a Magyar Honvédség számára a nemzeti tisztképzés rendszerének átalakítása. A folyamatból aktívan kiveszi részét az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara, amely az Egységes Gyalogostiszi Felkészítés elnevezésű, pilot jellegű kiképzési projekt kidolgozására kapott felkérését. A program az ócsai kiképzőbázison zajlik, a felkészítésen részt vevőket nemrégiben az egyetem rektora is meglátogatta.

A Magyar Honvédség Parancsnoksága már javában dolgozik a nemzeti tisztképzés új rendszerének kidolgozásán. A tervnek számos eleme van, a rendszer kialakításának fontos része, hogy az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Karára 2023 szeptemberében beérkező elsőéves hallgatók az első szemesztert kizárólag terepen végrehajtott, gyakorlatias és – talán nem túlzás azt állítani – élményekben gazdag kiképzéssel töltik majd el. A felkészítés

kidolgozására pilotprogram indult, a Magyar Honvédség Parancsnoksága külön parancsban kérte fel a kart a projekt levezénylésére. Az Összhaderőnemi Művelési Tanszék a Magyar Honvédség Kiképzési Csoportfőnökének iránymutatása alapján 2022 nyara óta dolgozik a szóban forgó, Egységes Gyalogostiszi Felkészítés elnevezésű, pilot jellegű kiképzési program tartalmán. Elkészítették a tantárgy- és órabeosztást, amelyet Ruszin-Szendí Romulusz altábornagy, a Magyar Honvédség Parancsnoka szeptember elején jóváhagyott. A pilotkiképzés – mások mellett a lövészet, harcászat, tereptan tantárgyakkal – a Ludovika Zászlóalj ócsai kiképzőbázisán zajlik. Fő célja az is, hogy a jövő szeptembertől a HHK-ra beérkező honvéd tisztjelöltek mellett a más egyetemeken végzett és a Magyar Honvédség állományába 2022. január 1-je után belépett, 40 év alatti, katonai

végzettséggel nem rendelkező tisztjek számára is tisztí felkészítést adjon, hogy ők is képesek legyenek egy gyalogos lövésraj, lövészzakasz harctevékenységeinek megtervezésére, megszervezésére és irányítására. A komplex katonai felkészítésnek két szakasza van. Az első szakasz alapkiképzést és egy kéthetes lövész alapoó kiképzést foglal magában, a második szakasz pedig egy 14 hétre tervezett gyalogostiszi felkészítést. A folyamatból a lövész alapoó és a második, 14 hetes szakasz tartozik – pilot jelleggel – a HHK felelősségi körébe. A lapszámunk megjelenésével egy időben zárult felkészítésen 31, katonai végzettséggel nem rendelkező tiszt sajátítja el a harcászat alapjait. Visi Tibor ezredes, a Katonai Tanfolyamszervező Intézet vezetője lapunknak azt mondta: a honvéd tisztjelöltek és a más egyetemeken végzett, de a katonai hivatást választó tisztjek közös felkészítésének komoly hozadéka lehet a Magyar Honvédség számára. Ezt abban látja, hogy közel azonos tudásbázissal rendelkező, egységesen felkészített honvédtisztek teljesítenek majd szolgálatot a haderőben függetlenül attól, hogy katonai szakokon tanultak, esetleg fizikusként, orvosként, mérnöként vagy éppen klasszika filológusként végeztek – utóbbira is van példa. Magyarán: egy katonai végzettséggel rendelkező,

egy azzal nem rendelkező, vagy akár altisztból tisztté vált katona alaptudásbázisa nagyjából azonos lesz. A program végrehajtását a foglalkozásokkal és minden más összetevőjével együtt az Összhaderőnemi Művelési Tanszék oktatói és az MH 5. Bocskai István Lövészdandár célirányos felkészítésén részt vett rajparancsnokok bonyolítják le az ócsai kiképzőbázison – húzta alá Visi Tibor ezredes, aki elismerően azt is megjegyezte: az Altiszt Akadémiáról két törzsörmester, a Ludovika Zászlóaljtól egy törzsörmester és egy őrmester segíti a felkészítést, mindannyian kiváló szakmai tudással és nagy tapasztalattal rendelkeznek a feladat ellátásához, nélkülük nehéz lenne a programot végrehajítani. Egy mérhetetlenül jó hozzáállású társaságot sikerült összehozni, akik a feladatot látják, nem egyszerűen

csak túl akarnak esni rajta, a program végrehajtása inkább élmény számukra – számolt be első benyomásairól Visi Tibor. A kiképző rajparancsnokok előnyként nevezték meg, hogy olyanokkal kell végrehajtaniuk a kiképzést, akik már rendelkeznek felsőfokú végzettséggel és olyan élettapasztalattal, amely gördülékennyé teszi a közös munkát, és kiváló emberi kapcsolatokat is jelez a kiképzők és a felkészítendőik között. Mindez egyebek mellett megnyilvánul a gyors reagálásban és a feladatok megoldására tett javaslatokban egyaránt. A jó hangulat a kezdés után három hónappal is kitartott, és ez szintén pozitívuma a felkészítésnek, már a pilotidőszakban is elismerést váltott ki. A kar akkori dékánja, Pohl Árpád dandártábornok meghívására nemrégiben Ócsára látogatott Deli Gergely, a Nemzeti Közsolgálati

Egyetem rektora, hogy tájékozódjon a kar állománya által vezetett Egységes Gyalogostiszi Felkészítésről. A rektor elégedetten nyilatkozott a látottakról, kiemelte a kiképzők és kiképzendők magas szintű motiváltságát. A remények szerint az új szemléletű kiképzésnek híre megy azok körében is, akik a katonai hivatást szeretnék választani életcéljuknak. A kalandvágy által motivált, jó értelemben vett „katonásdi” ugyanis új értelmet nyer, hiszen az élményszerű foglalkozásokon minden elem és eszköz rendelkezésre áll, ami egy kiképzéshez szükséges. Lehet fegyvert kézbe fogni, azt tölteni, üríteni, löni vele, éjjel-nappal a terepen lenni egy-egy foglalkozás alkalmával, ami meg is adatik, hiszen a résztvevők akár napi 11 órát is a gyakorlótéren töltenek. Eddig sem az időjárás, sem más tényező nem szegte kedvét a program résztvevőinek – jegyezte meg az újabb pozitív hozadékat Visi Tibor, aki szerint a hivatás választásának célja lehet egy-egy ilyen élmény megszerzése is, amihez a Magyar Honvédség minden támogatást mellé rendel. A pilotprogram lapszámunk megjelenésének időszakában ér véget, jelenleg a tapasztalatok összegzése zajlik. A feldolgozás fontosságát az is mutatja, hogy a harminc fővel zajlott program elemeit szeptembertől, „élesben” – a beiskolázás létszámától függően – akár négyszáz főre is tudni kell alkalmazni.

Szöveg: Tasi Tibor

Fotó: Szilágyi Dénes

Karnyújtásnyira

a munkaadóktól

A Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék (MÖRT) élményszerű tanulást, gyakorlatias képzést kínál és jövőbeli munkalehetőséghez segíti az NKE Rendészettudományi Kar (RTK) rendészeti igazgatási alapszakának biztonsági szakirányán tanuló hallgatóit. A biztonság garantálásának többszereplőssé vált világában a hallgatók nem pusztán ismereteket sajátíthatnak el, hanem szoros kapcsolatba kerülhetnek leendő munkaadóikkal is.

Gyakorlati haszon

Történt nemrégiben, hogy a biztonsági szakirány hallgatói a Csillebércen található Központi Fizikai Kutatóintézet fegyveres biztonsági őrrei számára kötelező éves fizikai gyakorlat végrehajtásában működtek közre Szigeti Lajosnak, a kutatóintézet biztonsági vezetőjének, egyben a Rendészettudományi Kar volt, mesterképzésben részt

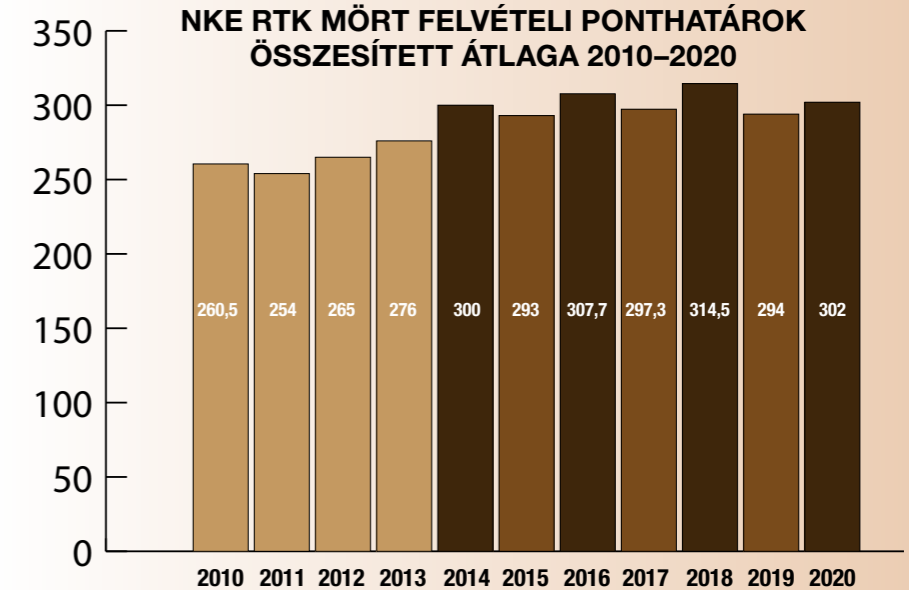
vevő hallgatójának meghívására. A gyakorlat helyzetbeállítása szerint környezetvédelmi aktivisták léptek fel erőszakosan egy, a fővárosban működő atomreaktor bejáratánál, és hangos tiltakozásba kezdtek annak működése ellen. A nukleáris létesítmény védelmét ellátó őrség gyorsreagálású csoportja rövid időn belül körbekerítette a demonstrálókat, azaz az aktivistákat élethűen alakító RTK-s hallgatókat. Akik egyébként aktív résztvevői, inkább alakítói voltak a gyakorlatnak, hiszen a forgatókönyv szerint hárman közülük kitörtek a gyűrűből, és fedezéket keresve próbálták elszökni az őrség elől. Egyikük elrejtőzött, míg ketten egy fához láncolták magukat. Az őrség tagjai végül semlegesítették az „elkövetőket” és átadták őket a helyszínre érkező rendőröknek.

A műveletben megfigyelőként részt vettek az Országos Atomenergia Hivatal, az Országos Rendőrfőkapitányság és a kerületi rendőrfőkapitányság képviselői is. A színes, élethű történet rávilágít a hallgatók egyre inkább elengedhetelenné váló gyakorlatorientált, más kifejezéssel élményszerű képzésének fontosságára és gyakorlati hasznára. Az ilyen gyakorlatok segítségével tantermen kívül tapasztalják meg, hogy milyen a másik oldalon állni, de azt is, milyen nehézségeket rejt az intézkedő szerep, hogy az valóban jogszerű, szakszerű és arányos legyen. „Mi fér bele, meddig mehetek, mivel váltom ki az intézkedést – a gyakorlat ezekre a kérdésekre keresi a választ, majd mindezek kiértékelése feltárja a hibákat, amelyeket a hallgatók kézzelfoghatóan tudnak élményekhez kötni” – tárta fel lapunknak a gyakorlatok kiemelkedő

hasznát Lippai Zsolt r. alezredes, a Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék tanársegéde.

A biztonság szereplői

„Napjainkban a rendészet mint állami monopólium túlhaladottá vált paradigma. Egyidejűleg a rendfenntartás szükségszerű pluralizálódásának tanúi lehetünk, ami egyet jelent a magánbiztonság és a polgári rendfenntartás előtérbe kerülésével, az állami rendészet monopóliumának megtörésével. Hazánk magánbiztonsági szektora a rendszerváltást követően indult fejlődésnek, és jelentős szereplővé vált a közrend és közbiztonság fenntartásában, aminek egyik alapfeltétele a professzionális magánbiztonsági szakemberek rendelkezésre állása” – olvasható Christián László r. dandártábornok, tanszékvezető egyetemi docens és Lippai Zsolt r. alezredes *Kakukktojás vagy új rendészeti alappillér* című tanulmányában, amelynek kezdő sorai összefoglalják a biztonság kollektív megteremtésének közös küldetését. A magyar felsőoktatásban ennek egyedülálló leképeződése a 2013-ban létrejött Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék, ahol a biztonsági szakirányos hallgatók felkészítése zajlik. Az itt végzetek

elsősorban a civil személy- és vagyonvédelmi vállalkozások keretében, a természetvédelmi őrség szervezeteinél, a fegyveres biztonsági őrség, illetve a közterület-felügyelet egyes beosztásaiban helyezkedhetnek el. A tanszék célja, hogy „a szakirányon végzett hallgatók átfogó felkészítést kapjanak és megismerjék a biztonsági vezető tevékenység teljes vertikumát, a biztonságtechnikától a rendezvénybiztosításig” – áll a tanulmányban. Lippai Zsolt hozzátette: kiemelkedő >>

jelentőségű, hogy a magánbiztonsági szektor nemcsak hogy megismerte, hanem jelentősen támogatja is képzésüket. A tanszék mintegy nyolcvan együttműködő partnere között végzett felmérést arra vonatkozóan, milyen készségekkel és tudással rendelkező szakemberekre van igényük, amihez a képzést is igazították. Szerencse, de tudatos és sokéves építkezés is, hogy a tanszék remek partnert talált a sok esetben milliárdos forgalmú vállalkozásokban, amelyekkel ma már közösen szerveznek partnertalálkozókat, állásbörzéket, kerekasztal-beszélgetéseket, de olyan gyakorlatokat is, mint a fenti, KFKI-örséggel közös együttműködés – emelte ki Lippai Zsolt. A szereplők, azaz a cégek és hallgatók összehozása pedig kikövezi az utat az elhelyezkedés irányába, hiszen nem egyszer fordult elő, hogy egy-egy gyakorlaton részt vett hallgató álláslehetőséggel a zsebében távozott. Ezek a cégek ugyanis – az alezredes meglátása szerint – kiemelt hangsúlyt fektetnek az utánpótlás-nevelésre és a képzésre, számos versenyen, konferencián vannak jelen és

vadásznak a kiemelkedő képességű hallgatókra. Meg is találják őket a tanszék hallgatói között, akik mára – talán ennek köszönhetően is – sokak által irigyelt egyetemi polgárok lettek egy közismerten hallgatóbarát tanszék gondozása mellett.

Biztonsági szakirány újratöltve

Az elmúlt években számos egyetemi jegyzet született magánbiztonsági témakörben, kiadták a *Biztonsági vezetői kézikönyvet*, de folyamatosan növekszik a tanszékhez köthető tudományos igényességű művek, tanulmányok száma is. 2020 őszétől az alapképzés mellett megindulhatott a Biztonsági szervező mesterképzési szak, amelynek célja olyan biztonsági vezetők képzése, akik együttműködve az állami és önkormányzati rendészeti, biztonságszervező szakemberekkel képesek magánszemélyek, de akár közintézmények integrált biztonsági rendszereinek kidolgozására és működtetésére. A képzésekre, úgy tűnik, van igény, bizonyítják ezt a tanszékhez köthető szakok felvételi

ponthatárainak növekedési adatai. A fejlődés folyamatos, hiszen a kar és a tanszék szakmai támogatása más intézmények biztonsággal valamilyen módon összefüggő szakjainak beindítását is segítette már, párhuzamosan pedig átdolgozták a tanszéki tárgyakat a szakma elvárásainak megfelelően. Így ma már olyan tantárgycsoportok is léteznek, amelyek a kibevédelemmel, a személy- és vagyonvédelemmel, de akár a biztonságtudománnyal kapcsolatban adnak ismereteket. Lippai Zsolt szerint a biztonsági szakirány létjogosultságát napjainkban senki nem vonja kétségbe, hiszen a képzésről kikerülő hallgatók az állam számára is jó befektetésnek bizonyulnak, mivel tudásukkal nagymértékben hozzájárulnak a magánbiztonság, a közbiztonság és a közrend erősítéséhez. Ennek fényében pedig felmerült: a tanszék az alap- és mesterképzéseken túl akár nemzetközi képzések lebonyolításában is szerepet vállalhat a nem is olyan távoli jövőben.

Szöveg: Tasi Tibor

Fotó: MÖRT, Szilágyi Dénes

Közbiztonság = Rendőrség?

Létezik hazánkban önkormányzati rendőrség? Használhat fegyvert egy polgárőr? Összekapcsolódhat a közbiztonság és magánbiztonság szférája? Ilyen és ehhez hasonló témákat érintettünk a Nemzeti Közsolgálati Egyetem (NKE) Rendészettudományi Kar (RTK) egyetlen civil – biztonsági – szakirányával kapcsolatban, ahol a hallgatók végzés után nem rendőrök, hanem civil biztonsági vagy önkormányzati rendészeti vezetők lesznek. Az önkormányzati rendészet, illetve a személy- és vagyonvédelmi tevékenység sokrétű kihívásairól, valamint a Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék küldetéséről a tanszék vezetőjével, az NKE oktatási rektorhelyettesével, Christián Lászlóval beszélgettünk. »

● **Hamarosan megjelenik egy ki-mondottan az önkormányzatoknak készült módszertani ajánlás, amely a települési közbiztonsági stratégia megalkotásához szükséges. Miért volt szükség a módszertanra?**

A közbiztonság fenntartásához a jogalkotó meghatározott kereteket alkotott, de abban, hogy azt helyi, települési szinten hogyan töltik meg tartalommal, komoly eltérések vannak. Az ezzel kapcsolatos kutatásaink egyik legfontosabb konklúziója, hogy az önkormányzatok nem foglalkoznak – tisztelet a kivételnek – kellő mélységgel, alapossággal ezzel a témával, pedig a biztonságba történő befektetés bizonyosan megtérül. Ezért igyekeztünk a kutatási eredményeket is figyelembe véve, két szerzőtársammal – Mózesné Toronykőy Mártával és Polyák Zsolttal – kézzelfogható iránytűt adni a kezükbe, még azokon a településeken

is, ahol bár soha nem volt bűnmegelőzési dokumentum, de a képviselő-testület, a városvezetés belátta azt, hogy ezzel a témával stratégiailag foglalkozni kell. Az ajánlás teljes körű segítséget ad, bármelyik település magáévá teheti, aktualizálhatja annak érdekében, hogy hatékonyabb együttműködés alakuljon ki a rendvédelmi szervek és a közbiztonság egyéb aktorai között, azaz a komplementer rendészet szereplői között.

● **Mit jelent a komplementer rendészet?**

A kifejezést Janza Frigyes tábornok úrtól hallottam először talán tíz évvel ezelőtt, és minél többet foglalkoztam rendészettel, annál inkább kifejezőnek éreztem. A komplementer rendészet azt jelenti, hogy a rendészet küldetésének teljesítése, a biztonság megteremtése csak társadalmi kooperáció és kollektív munka

eredményeként teljesíthető, amelyben az állam erre felhatalmazott szervei, a rendvédelmi szervek, a rendvédelmi feladatokat is ellátó szervek és az önkormányzatok mellett fontos szerepet kapnak a magánbiztonsági vállalkozások, valamint a civil önvédelmi szervezetek is. Ez az úgynevezett plural policing szemléletmód, amely szerint a rendőrség mellett egyenrangú partnerként lépnek fel és egyre meghatározóbb szerepet töltenek be tehermentítő rendészeti szereplők, és minden korábbinál jobban felértékelődik a hatékony és valós együttműködés. Tehát a komplementer rendészet attitűdváltást jelent, egyszerre munkamódszer, és az abban érintett szervezetek összességét is jelenti. Azon tevékenység, amelyeknek középpontjában a mellérendelt partnerség áll, amelynek révén az állami rendészeti szereplők munkáját a nem állami szereplők kiegészítik

és támogatják. A közbiztonság tehát társadalmi kooperáció és az érintett szervezetek komplementer rendészeti tevékenységének az eredménye. A könyvbemutatón Deli Gergely rektor kiemelte a latin ige jelentését is: teljesíteni, beteljesíteni. A kifejezés

tehát szövetségként is értékelhető a közbiztonság beteljesítése érdekében.

● **Kik a szereplői?**

A komplementer rendészetnek az állami rendészeti munkát kiegészítő szervei: az önkormányzati rendészet és egyes rendészeti feladatokat ellátók (például közterület-felügyelő, természetvédelmi őr, mezőőr, hivatásos vadász); a társadalmi önkéntes egyesületek, különösen a polgárőrség és a magánbiztonsággal foglalkozó személy- és vagyonvédelmi szervek. Gondoljunk például a Ludovika Campusra, amelynek biztonságáért bizonyos esetekben együtt dolgozik rendőr, közterület-felügyelő, az NKE Egyetemi Polgárőrség és az egyetemi biztonsági szolgálat munkatársai.

● **Térjünk vissza a települési önkormányzatokhoz! Mi az önkormányzati rendészet, illetve a polgárőrség küldetése?**

A komplementer rendészet című könyv a Ludovika jegyzetboltban és a webshopban, webshop.ludovika.hu is elérhető.

Magyarországon nem működhet önkormányzati rendőrség, hazánkban egyetlen rendőrség van, az állami. Az önkormányzati rendészek küldetése az, hogy az önkormányzat, a település aspektusából tekintsenek a helyi rendészetre, és minden létező módon erősítsék a települések biztonságát, az állampolgárok szubjektív biztonságérzetét és az önkormányzati vagyon védelmét. A rendőrség elsődleges küldetése a bűncselekmények, illetve egyéb jogsértések, szabálysértések megakadályozása és felszámolása. Az önkormányzat számára viszont legalább ennyire fontos a proaktív tevékenység, hogy az állampolgárok érzékeljék, hogy az önkormányzat sokat tesz azért, hogy biztonságban legyenek. Ide tartoznak a közterületek jogszerű használata, a közösségi együttélés szabályainak betartatása, parkok rendjének fenntartása stb. Tehát az önkormányzati rendészek feladata elsődlegesen nem a jogsértések felkutatása, hanem a lakossági komfortérzet szolgálata. Egy jó önkormányzati rendészet úgy működik, hogy csak végső esetben használ kényszerítő eszközt, csak végső esetben büntet, bírságot. Tehát a társadalmi sztereotípiával ellentétben a közterület-felügyelet nem bírságoló szervezet. Az ország 65 000 polgárőrének pedig alapvetően a megelőzésre kell helyeznie a hangsúlyt, erősítve a helyi közbiztonságot, hogy mindenki jól és biztonságban érezze magát a lakóhelyén. Ennek a legkézenfekvőbb módszere, hogy ott vannak a közterületen, figyelnek az állampolgárra, meghallgatják az igényeiket, kéréseiket, problémáikat, és ezekre az érintettekkel megoldásokat is keresnek. Az önkormányzati rendészetnek és a polgárőrségnek egyaránt küldetése az, hogy a településen azokat a hézagokat pótolja, amelyekre a rendőrségnek se felhatalmazása, se kapacitása nincs. »

● **Mi a pontos meghatározás a települések tekintetében: önkormányzati rendszert vagy közterület-felügyelet?** Többségében azért beszélünk közterület-felügyeletről, mert a rendszerváltás előtt alakultak meg az első felügyelet, és a jogalkotó a rendszerváltás után is ezt a lehetőséget nyitotta meg a települések számára, sőt volt az Alkotmánybíróságnak egy fontos döntése 1996-ban, amely alkotmányellenesnek ítélte Gyula városának ez irányú szervezetalakítását. 10 évvel ezelőtt azonban a jogalkotó úgy rendelkezett, hogy önkormányzati rendszert is lehet alapítani, ami a közterület-felügyeletnél szélesebb kört ölel fel, és a közterület-felügyelől túl további rendszert feladatokat ellátó személy is alkalmazható a feladatellátáshoz. A jogalkotó nem mellesleg törekszik megteremteni az együttműködés jogi kereteit is, például az önkormányzati rendszertnek kötelező együttműködési megállapodást kötnie a rendőrséggel, más kérdés, hogy ez mennyiben valósul meg a településeken, és mennyire válik gyakorlattá az írott szó.

● **A fentiekkel ellentétben milyen feladatai, eszközei vannak a polgárőröknek?**

Úgy érdemes elhatárolni a polgárőrség és az önkormányzati rendszertben dolgozók munkáját, hogy a polgárőrök társadalmi munkában végzik ennek a rendkívül nemes ügynek a szolgálatát, tehát önként vesznek részt a polgárőrségről szóló törvény felhatalmazása szerint a munkában, de ez a felhatalmazás nem jelent érdemi felhatalmazást erőszak-monopólium alkalmazására. Az önkormányzati rendszertben dolgozók alkalmazhatnak kényszerítő eszközt, de szűkebb körben, mint a rendőrség, tehát nem használhatnak például lőfegyvert, „csak” bilincset, rendőrbotot, vegyi eszközt. Mindazonáltal több önkormányzatnál úgy gondolják, hogy mindezek az eszközök nem szükségesek ahhoz, hogy eredményesen dolgozzanak.

A polgárőrnek annyi jogosítványa van, mint egy állampolgárnak, kérheti a rendőrség segítségét és visszatarthatja az elkövetőt a hatóság kikerkezéséig. Tehát a polgárőrnek kényszerítő eszköz híján az a küldetése, hogy segítsen az információt célba juttatni, a problémákat beazonosítani és továbbítani, hogy egyfajta „szeme és füle” legyen a rendőrségnek, hogy beazonosítsa a település lakosságának aktuális, akut problémáit. Emellett a polgárőrség nagyon fontos küldetése a bűnmegelőzési funkció, a preventív erő, ugyanis az állampolgárokra megnyugtató hatást gyakorolnak, ugyanakkor az elkövetők kevésbé lesznek bátrak a jelenlétükben.

● **A közbiztonság után vizsgáljuk meg a magánbiztonság szféráját. Milyen szolgáltatást nyújtanak a magánbiztonsággal foglalkozó személy- és vagyonvédelmi szervek?**

Nem szabad elfelejteni, hogy egy vagyonvédelmi vállalkozás azért jön létre, hogy mint piaci vállalkozási tevékenység profitot termeljen a tulajdonosnak. A vagyonvédelem célja az, hogy megvédje a megbízót, ingó és ingatlan vagyontárgyait, támogassa jogainak teljesebb körű gyakorlását. Ennek eléréséhez a vagyonvédelmi vállalkozások számtalan eszközt alkalmazhatnak, és kapcsolódó szolgáltatásokat kínálhatnak. A paletta nagyon színes és folyamatosan fejlődik, ide tartozik egyebek mellett a biztonságtechnika, a rendezvénybiztosítás, a személyvédelem vagy a magánnyomozás is. Ennek megfelelően egyértelműen van szinergia a vagyonvédelem és a településbiztonság között, sokszor a vagyonvédelmi vállalkozások segítenek megoldani egy-egy bűnesetet, vagy kézre keríteni egy elkövetőt. A vagyonvédelemtől nem várhatjuk el, hogy a biztonság területén meghatározó állami feladatokat váltson ki, ugyanakkor komoly tehermentesítő szerepet kaphat, amennyiben a jogalkotó kellő felhatalmazással meghívja erre.

● **A komplementer rendszert megvalósításában milyen szerepet vállal a 2023-ban 10 éves évfordulóját ünneplő Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék?**

2013 óta teljes egészében megújult a biztonsági szakirány képzés, így olyan végzettséget kapnak a hallgatók, amely a magánbiztonsági piacon és az önkormányzati rendszertben egyaránt keresett diploma. A képzés elismertsége érdekében a legnagyobb hazai magánbiztonsági és önkormányzati rendészeti cégek/szervezetek bevonásával folyamatosan korszerűsítjük a tananyagokat, igazodva a szakma elvárásaihoz. A hazánkban közel százezer főt foglalkoztató magánbiztonsági vállalkozások és a több ezer embert foglalkoztató önkormányzati rendszertek számára képzünk elsődlegesen vezetői utánpótlást. Hallgatóink nem rendőrök lesznek, hanem civil biztonsági vezetők, akik gyakran már a tanulmányaik alatt állásajánlatot kapnak partnereinktől, és többen komoly biztonsági vezetői pozíciókban dolgoznak a legkülönbözőbb területeken. A meglévő alapképzés mellé 2020 szeptemberétől biztonsági szervező mesterképzést indítottunk, 2022 februárjában pedig elindult Településbiztonsági menedzser szakirányú továbbképzésünk is.

● **Ha már szóba került az oktatás, tankönyvként is felfogható az ön által írt, nemrég megjelent *Komplementer rendszert* című monográfia?**

Igen, kiolvasható belőle a teljes rendszert szervező rendszer, működése, szabályozási háttere, és az empirikus kutatások révén visszacsatolást ad arról is, hol tartunk a komplementer rendszert megvalósításában. A könyv küldetése egyebek mellett az, hogy hozzásegítsen a szemléletváltáshoz, hogy miként segíthetjük a rendőrség munkáját a közbiztonság megteremtésében.

Szerző: Páhy Anna

Fotó: Magyar Rendőrség, Szilágyi Dénes

A víz mint fegyver

Az éghajlatváltozás életünk minden percére, minden területére kihat, a katonai erőt is érinti, nem is egy aspektusból. 2021 márciusában Jens Stoltenberg, a NATO főtitkára úgy nyilatkozott, a NATO-nak mint elismert, megbecsült nemzetközi szervezetnek élen kell járnia az éghajlatváltozással kapcsolatos problémák kezelésében. Adódik a kérdés: a 21. században valóban a haderő feladatává válik a globális felmelegedés következményei elleni küzdelem? A válaszra Padányi József vezérőrnagyot, a Nemzeti Közszerületi Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának egyetemi tanárát, a Katonai Műszaki Doktori Iskola vezetőjét kértük fel a Kihívások, kockázatok, válaszok, azaz az éghajlatváltozás okozta kihívások és azok hatása a katonai erőre című, nemrég megjelent kötete kapcsán.

● **Milyen szempontból érinti a haderőt az éghajlatváltozás?**

A katonai erő mindennapjaira komoly hatással van mind az éghajlatváltozás okozta következménysor, mind a katasztrófák növekvő száma. Ha megnézzük az elmúlt ötven év Meteorológiai Világszervezet által kiadott statisztikáit, láthatjuk, lassan, de biztosan emelkedik a természeti katasztrófák száma, aminek egyik oka egyértelműen az éghajlatváltozás. A jövőben egyre több természeti katasztrófával kell számolnunk, azonban ezek megelőzésében, valamint a következmények felszámolásában a rendelkezésre álló kapacitás

szűkös, tehát szinte elkerülhetetlen, hogy a katonai erőt ne vegyék igénybe ezeknél a feladatoknál. Ha pedig igénybe veszik, az azt jelenti, hogy amíg a haderő árvíz ellen védekezik, hóhelyzetet kezel, embereket ment, addig nem tud azzal a feladattal foglalkozni, amelyik a hivatása: az adott ország védelme. Összességében az éghajlatváltozás nagyon komoly hatással van a kiképzésre, az eszközökre, a felszerelésekre, a motivációra, a gondolkodásra; ez elől a katonai erő nem tud elbújni, de nem is akar.

● **Miközben a haderő működtetésének is van karbonlábnyoma, szennyező faktora...**

Így van; maga a katonai erő is kibocsátó. A technikai eszközök szennyezik a környezetet, ezért a katonai erőnek is gondolnia kell arra, hogyan lehetne úgy csökkenteni a kibocsátást, hogy közben a hatékonyság ne változzon, például az adott eszköz megőrizze harc képességét, pusztító képességét. Szerencsére léteznek »

alternatív megoldások, de hangsúlyozom, a legfontosabb az alaprendeltetés: a katonai erő hatékonysága. A szemléletmód azonban érvényes a bázisok üzemeltetésére is, tehát olyan módszereket és megoldásokat kell előnyben részesíteni, amelyekkel a karbonlábnyom csökkenthető. Ilyenek például a zöldítés, a szigetelés, a megfelelő fűtésrendszerek kialakítása, a villamosenergia-rendszerek hatékony működtetése, és nem utolsósorban a tájrendezés. Az okosvárosok kivitelezésében benne foglaltatik a világítótestek cseréje, az alacsonyabb fogyasztású, de hatékony eszközök beszerzése, a lebetonozott felületek visszaszorítása a beszivárgás növelése és a vízelvezetés érdekében, a csapadékvíz és a kommunális víz összegyűjtése, újrahasznosítás stb. A katonai bázis ebből a szempontból városként működik, tehát ugyanazt a metodikát kell alkalmaznunk, használunk azzal a feltétellel, hogy az adott katonai objektum biztonsága nem sérülhet.

● **Említette a víz kérdéskörét. Egy – globális felmelegedés okozta**

– **természeti erőforrás szűkössége hogyan alakul át katonai konfliktussá?** Az éghajlatváltozással Földünk nagyon sok pontján élethetlenné vált a természeti környezet. Klasszikus példa a Száhel-övezet, ahol a csökkenő ivóvíz miatt emberek százai vándorolnak el, de nincs hová, mert egészen egyszerűen ahová mennének, ott már mások élnek. Az ilyen és ehhez hasonló szituációk rengeteg konfliktust generálnak akár az adott országon belül is, ami erőszakos cselekményekhez vezethet, és lehetséges, hogy az adott ország mindezt nem tudja kezelni saját erőből. Ilyen esetekben a nemzetközi közösség nyújt segítséget, amelynek egyik eszköze lehet a katonai erő igénybevétele annak érdekében, hogy helyreállítsák a rendet, az állam működőképességét. Ilyen és ehhez hasonló feladatok egyre gyakrabban jelentkeznek, és extra terhet rónak a katonai erőre. Afrikáról beszéltünk, de világviszonylatban sem lehet eléggé hangsúlyozni az ivóvíz szerepét mint az emberi élet meghatározó elemét. Sajnos

vannak a Földnek olyan területei, ahol már most tragikus a helyzet, és gyakorlatilag nem tudunk megoldást adni a helyieknek. Ráadásul a túl kevés víz problematikája mellett számolnunk kell a túl sok víz – az egyre gyakoribb, egyre intenzívebb csapadék-előfordulások miatt – problémájával is. Tehát egyre nagyobb figyelmet kell fordítanunk az alkalmazkodóképességre, mert ha valamit nem tudunk megváltoztatni, akkor próbáljunk meg hozzá alkalmazkodni.

● **Nekünk, magyaroknak, mihez kell alkalmazkodnunk?**

Az éghajlatváltozás életünk minden percére kihat. A hőmérséklet és a csapadék rendkívül szélsőséges, váratlan értékei komoly egészségügyi kockázatokat hordoznak nemcsak nekünk, embereknek, hanem az állat- és növényvilág szempontjából is, tehát a mezőgazdaság mindennapjaira is hatással vannak. A Kárpát-medence nincs annyira jó helyzetben, mint gondolnánk. Egyrészt a felmelegedés miatt az éghajlati határok északra tolnak, ezért a megszokott, több

száz év alatt belénk ivódott mezőgazdasági gyakorlat nem tartható, nem lesz sem hatékony, sem fentartható. Másrészt Magyarország földrajzi helyzeténél fogva nagyon sérülékeny. Mind a Dunát érintő Bős–Nagymaros-projekt, mind a Tiszát sújtó ciánszennyezés megmutatta kitérhetőségét, sérülékenységét, ami azt jelenti, hogy ha ezeket a nagy vizeinket akár véletlenül, akár rosszindulattal elterelik, megfogják, szennyezik, bármilyen módon beavatkoznak, az Magyarország szempontjából nagyon súlyos következményekkel jár. De mindez nem példa nélküli a világban. Észak-, Közép- és Dél-Amerikából is tudnánk erre példákat mondani, de ott van a Nílus, a Tigris és az Eufrátesz, ott van Kína, Nepál, Törökország...

● **Hogyan reagál a globális felmelegedésre mint világméretű – gyakran katonai – kihívásra a NATO?**

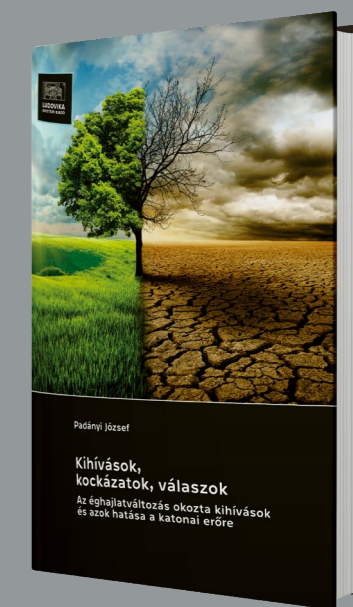
2021 márciusában Jens Stoltenberg, NATO-főtisztúr úgy fogalmazott, hogy a NATO-nak mint elismert, megbecsült nemzetközi szervezetnek élni kell járnia az éghajlatváltozással kapcsolatos problémák kezelésében. Nem azt szorgalmazta, hogy minden problémát a NATO oldjon meg, hanem azt, hogy élni kell járnia a kutatásban, a fejlesztésben, a probléma asztalon tartásában. Példát kell mutatnia és inspirálni mindenkit, aki nyitott erre a kérdésre. Ha a NATO képes ebben jó gyakorlatot, metodikát, technikát felmutatni, akkor a jó gyakorlat mindenki számára példaértékű lehet.

● **Hazánknak NATO-tagországgként milyen többletterhelést jelent mindez?** Az úgynevezett többrendeltetés nem jelenti azt, hogy merőben más dolgokat kell tudnia a katonai erőnek, hiszen sokszor hasonló feladatokról van szó. Egy helikopterpilóta háborúban is helikoptert vezet, meg akkor is, amikor homokzsákokat visz az árvízvédelmi töltésre. A körülmények mások, de helikoptert kell vezetni. Egy bűvár háborúban is bűvárokodik, és az árvízvédekezés során is, egy műszaki katona ugyanígy műszaki feladatokat lát el csak más környezetben.

A több rendeltetés nem jelent feltétlenül más feladatokat, hanem arra készíti bennünket, hogy felkészüljünk más körülmények között is az adott szaktudást igénylő feladat végrehajtására. Ezért a meglévő humán erőforrás felkészítése során a többrendeltetésű felkészítés kerül előtérbe. Tehát ha van egy tíz katonából álló csapatom, amelynek a létszámát nem tudom növelni, hogy újabb feladatot adjak nekik, akkor azt a tíz katonát kell úgy felkészítenem, hogy képes legyen az alaprendeltetéséből adódó feladatok elvégzésére, a haza védelmére, de ezzel párhuzamosan képes legyen a békeidőszakban bekövetkező, különböző válsághelyzetek kezelésére is. Legyen szó hóhelyzetről, árvízről vagy bármilyen katasztrófáról. Ez a szemlélet illeszkedik a Zrínyi Honvédelmi és Haderőfejlesztési Programba is, sőt, a most megjelent monográfia nem titkolt célja, hogy segítse a programot.

● **Mi segítheti a haderőt, a hadtudományokat a küldetésben?**

Az elmúlt tíz-tizenöt évben nyilvánvalóvá vált, hogy a tudományágak önmagukban kevésbé képesek újat nyújtani, elengedhetlenné vált az együttműködés más tudományágakkal. Az interdiszciplinaritás, a multidiszciplinaritás ma már egyetlen tudományág számára sem megkerülhető. Az éghajlatváltozás kapcsán itt az egyetlen is kialakult az együttműködés a karok között, és létrejött az együttműködés a különböző doktori iskolák között is. Mindenki a saját szakterületén tudós, mindenki a saját szemüvegét hordja, de a kollégák által használt módszereket én magam is boldogan alkalmazom a kutatásaimban, illetve én magam is örömmel közreadom az eredményeimet. Tehát konkrét példát említve: árvízi helyzetben a vízügyi szakemberek felkészültsége és tudása nélkül hiába van jelen a honvédség vagy más egyéb szerv; illetve a Víz tudományi Karral való együttműködésünk kapcsán mi is tudjuk segíteni a szemléletformálást például az általam oktatott A rendőrség és

A *Kihívások, kockázatok, válaszok* című könyv a Ludovika jegyzetboltban és a webshopban (webshop.ludovika.hu) is elérhető.

a honvédség szerepe, lehetőségei az árvízi védekezésben tárgy kapcsán. Magyarul együttműködésre vagyunk itélve.

● **Nekünk, civileknek mi a teendőnk, ha ki akarjuk venni részünket a feladatokból?**

Mindenkinek van feladata. Hallgatóimtól meg szoktam kérdezni, hogyan borotválkoznak, hogyan mosogatnak? Folyóvízben? Ugye nem? Pedig ezek apró dolgok. De ha a mindennapokban rutinná válnak, ha beépül a gondolataink közé, akkor tudunk előre lépni. Hadd mondjak egy aktuális példát. Most, amikor a nyakunkra tették a kést – képletesen szólva – azzal, hogy spórolni kell a gázzal, a villannyal, képesek voltunk, képesek vagyunk rá. Ne jussunk el oda, hogy vízügyben is a nyakunkra tegyék a kést, de akkor megtanulunk majd azzal is spórolni, mert most, mondjuk ki, nem spórolunk vele. Ezért, gondoljuk azt, hogy már itt van a kés a nyakunkon, és tegyük azt, amit tennünk kell! Mindenki a maga posztján.

Szerző: Páhy Anna

Fotó: AP

A biztonság

aspektusai

Milyen útvonalakat használnak a droghereskedők?

Mi köze az adóknak a biztonságpolitikához?

Mit jelent a mélységi ellenőrzés? Válaszokat a Rendészettudományi

Kar Vám- és Pénzügyőri Tanszékén kaptunk

Csaba Zágon pénzügyőr alezredestől. A Nemzeti

Közszolgálati Egyetem (NKE) egyetemi adjunktusával a vám- és határbiztonsági szervezetek

nemzetközi segítségnyújtásáról is beszélgettünk.

● A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) szervezetén belül működik az adóhivatal, a vámhatóság és a pénzügyi nyomozás. Milyen szakterületekkel foglalkozik egyetemi oktatóként?

Egy kicsit mindhárommal. Pénzügy-örként dolgoztam az adó- és vámügyi szakigazgatás területén, csakúgy, mint a bűnügyön, osztályfőnökként pedig egy végzős pénzügyi nyomozó osztály tartozik hozzám.

A Vám- és Pénzügyőri Tanszéken kiemelt szerepet kap a kockázatelemzés és -kezelés oktatása, e tevékenységünk részeként azt vizsgáljuk, hogy a társadalmat milyen veszélyek fenyegetik, és ezeket a kockázatokat miként csökkenthetjük elfogadható szintre. Ezzel el is érkeztünk a biztonság témaköréhez, amellyel kapcsolatban két fontos célterületünk van. Az egyik az a fajta biztonság, amelyet a rendészeti, bűnüldöző szerepkörben, vagy a tiltó és korlátozó rendelkezések alkalmazásával kényszerít ki a NAV. Itt nemcsak az adózásra vagy a gazdaság működésének szabályaira kell gondolni,

hanem nagyon széles skálán leírható kockázatokat kezelünk a kábítószerektől kezdve a veszélyeztetett fajokon át az illegális műkincs-kereskedelemig, ami nemcsak az állampolgárok biztonságát fenyegeti, hanem illegális jövedelmeket is generál. A szervezet másik fontos feladata, hogy beszédjük a jogszabályok által előírt vámokat és adókat. Ezen összegek a magyar és az Európai Unió (EU) költségvetésébe kerülnek, és ezáltal más szervezeteknek biztosítják, hogy elláthassák a hatáskörükbe tartozó feladatokat. Sokan nem tudják, hogy az EU egyúttal vámunió is, amelyben több ország dolgozik össze egy közös vámterületen, egységes vámjogszabály alapján, ugyanakkor minden ország saját vámhatósággal rendelkezik. A vámok biztosítják az EU szervezetei működésének pénzügyi alapjait.

● **Mi köze a vámoknak és az adóknak a biztonsághoz?**

A biztonság többdimenziós jelenség. Egmás mellett él a politikai, a katonai, a gazdasági, a környezeti és a társadalmi biztonság is, amelynek része a rendészet

számára fontos közbiztonság is. Szoros kölcsönhatásban állnak egymással, ezért az összefüggéseikre is figyelmet kell fordítani. A nemzeti bevételi hatóság értelemszerűen elsősorban a gazdasági, pénzügyi biztonsággal foglalkozik, de nélküle a többi dimenzió biztonsága sem létezhet, és az ellenkezője is igaz: ha például a vámhatóság megakadályozza valamely szankciós rezsimintézkedés kijátszását és a hadiipar számára fontos csúcstechnológia jogellenes külföldre vitelét gátolja meg, akkor az a katonai elemre hat kedvezően elsősorban, de ezzel összefüggésben a gazdasági biztonságra is gyakorol hatást. A legnagyobb kihívást – előfordulásuk száma és az általuk okozott károk alapján – az államoknál kisebb szereplők, különösen pedig a bűnszervezetek jelentik Európa-szerte. A legmodernebb cégek üzletpolitikáját is megszegyenítő, kitűnő logisztikájú és több lábbon álló szervezett bűnözői csoportok illegális kereskedelmi láncokat tartanak fenn, amelyeket a profitszerzés tart működésben. Ha nem vonjuk tőlük el ezt a

bűnös úton keletkező vagyont, akkor az nemcsak a gazdasági biztonságra veszély, hanem a bűnszervezet túlélését teszi lehetővé akkor is, ha a hatóságoknak sikerül a tagok közül néhányat az igazságszolgáltatás kezére juttatni, tehát a kölcsönhatás folyamatos változásban tartja a biztonsági rendszert.

● **Hogyan érdemes harcolni az illegális kereskedelem ellen, a pénzügyi biztonság megteremtéséhez?**

Bő húsz évvel ezelőtt kollégáimmal létrehoztuk a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnokságán a Bűnügyi Elemző Osztályt, amely végső soron a bűnügyi kockázatok felismerésével, értelmezésével foglalkozik. Később az akkori Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem biztonság- és védelempolitika mesterképzési szakán megtanultam, milyen tényezőket érdemes figyelembe venni a fegyveres erők alkalmazása során, de ebből egy nemzetközi csempészbanda működésének megértéséhez felhasználható tudás is származott. A bűnszervezetek ugyanis sajátos logisztikai rendszereket működtetnek, és

gyakran pontosan ugyanazokat az útvonalakat és megoldásokat használják, amit, teszem azt, egy gépesített katonai egység követ manőverezés közben, vagy akár a legális kereskedelem szereplői. Nem számárháton, magas hegyeken keresztül lopakodnak a csempészárúkkal, hanem az általunk épített infrastruktúra-hálózatokat veszik igénybe: például az autópályát használják, hiszen ez sokkal hatékonyabb.

● **Ezek szerint a drog-, áru-, emberkereskedők is a határátkelőhelyeket használják?**

Igen, már ahol van, attól függően, hogy az adott országgal vámunióban állunk-e, illetve a közös schengeni térség tagjai-e vagy sem. A vámhatárok kérdése persze nem keverendő össze a külső schengeni határokkal, ahol a rendőrség határrendészei végeznek határforgalom-ellenőrző munkát. Magyarország két szomszédja, Szerbia és Ukrajna nem tagja az EU-nak, így a közös vámterületnek sem, ezért itt van a határon vámvizsgálat. Azokban a relációkban viszont, ahol egy másik »

vámuniós tagállammal kereskedünk, illetve szállítanak árut, ott nincs vámhatár, és ebből fakadóan rendszeres vámellenőrzés sem. Horvátország 2023 januárjától a schengeni övezet tagja lett, így a közös határon nemcsak állandó vámellenőrzés nincs, hanem a határ-ellenőrzés is megszűnt, Románia esetében csak határ-ellenőrzés történik, vámellenőrzés 2007-es EU-csatlakozásuk óta nincs.

Kiegészítő biztonsági megfontolások alapján azonban fenntartunk bizonyos korlátozott ellenőrző tevékenységet a vámunióon belül is. Ezt a magyar szaknyelv mélységi ellenőrzésnek nevezi, és annyit jelent, hogy a NAV és a többi uniós tagállam vámhatósága nemcsak a vámhatáron, hanem az ország belsőjében is kiválaszthat, megállíthat árukat, ellenőrizhet szállítmányokat, megvizsgálhatja az okmányokat, a rakományt és így tovább. Ez nem jár a kereskedelem jelentős korlátozásával, hiszen csak kevés tényleges ellenőrzésről van szó, és előzetes kockázatelemzés alapján válogatnak munkatársaink, melyik szállítmányt vizsgálják meg adott esetben az egyik autópálya parkolóban. Ezt az ellenőrzési módszert már jóval az uniós csatlakozás előtt meghonosítottuk — német, olasz, francia és más bevált gyakorlat alapján –, és 1996-ban létrehoztunk egy olyan egységet, amelynek kifejezetten a mélységi ellenőrzés elvégzése a feladata. Ma a NAV Bevetési Igazgatóságának hívják a szervet, volt szerencsém az alapítók közt szolgálni.

● **Hogyan tudott ebben a témában nemzetközi tapasztalatokra szert tenni?** A fegyveres konfliktusok kialakulását követően rendszerint egy viszonylag hosszú helyreállítási és államépítési szakasz következik, amikor rendezni kell azokat a viszonyokat, amelyeket a háború elpusztított. Itt nemcsak a termelő és nem termelő infrastruktúrára, helyreállítására kell gondolni, hanem az állam működése szempontjából

kiemelkedő jelentőségű jogállamiságra, korrupció elleni harcra, vagy a biztonság szempontjából kulcsfontosságú szervezetekre is. Itt jönnek szóba a vámhatóságok, amelyek maguk is fontos szeletével foglalkoznak a biztonságnak, de működésük pénzügyi forrást is biztosít az államnak és azon keresztül más fontos szereplőknek, akik szintén hozzájárulnak ahhoz.

Jugoszlávia széthullása után, a 2000-es évek elején, egyik pillanatról a másikra 3300 kilométer új vámhatár keletkezett. Hirtelen kulcskérdéssé vált a nemzetközi kereskedelem előtt álló akadályok lebontása, az áruszállítás megnövekedett költségeinek, időigényességének a csökkentése. Nem sokkal a fegyverek elhallgatását követően erre egyedül nem voltak képesek az új államformációk, hiszen nemcsak a gazdasági együttműködésre alkalmas légkör hiányzott, hanem nagyon sok minden más is a szabályoktól kezdve az infrastruktúrán át a szervezeti képességekig. A segítségnyújtás nemcsak technikai segítségnyújtásból, eszközök adományozásából vagy képzésből állt, hanem a vámhatóságok komplex képességeinek és kapacitásainak növelése mellett folyamatosan nyomon követtük a hatást is, amit elértünk. Csökkent a vámkezelésekhez szükséges idő, viszont nőtt a határátkelőhelyek áteresztő képessége, a vámbevételek vagy a felderített jogsértő cselekmények száma. Ez igaz volt Szerbiában, az első missziós munkahelyemen, majd később a Moldáv Köztársaságban és

Ukrajnában is, az EU Határtámogató Missziója (EUBAM) keretében. Az EU több volt jugoszláv tagköztársaságban indított vám- és adóügyi segítségnyújtási programot. Az Európai Bizottság Fejlesztési és Együttműködési Főigazgatósága által irányított CAFAO programnak az volt a célja, hogy megerősítse ezeket a hatóságokat biztosítva az államok költségvetése számára a stabil vámbevételeket, egyúttal előmozdítva a biztonság ügyét. Képletesen szólva nem csak halat kaptak a támogatásban részesülő hatóságok, hanem segítettünk nekik a halászati képességeiket, kapacitásaikat fejleszteni.

● **Adódik a kérdés: Ukrajnában is hasonló, nemzetközi feladatok várhatóak, ha véget ér a háború?**

Igen, bár az EU már jó ideje segíti Ukrajnát, és egyértelműen látszik az elkötelezettség, hogy továbbra is segíteni fogja. Az EU érdekelt abban, hogy Ukrajna stabil legyen, és ne biztonsági kihívások forrása. Persze ahol éppen katonai erő alkalmazásáról van szó, ott aktuálisan nem kérdés a határtechnológia. De ha vége lesz, akkor segíteni kell, hogy helyreálljon a határforgalom, a kereskedelem; ebben nemcsak az ukrán vámok kollégák eltökéltek, hanem a vám szakterület nemzetközi szinten jegyzett kutatóiból álló tudományos közösség is.

Szerző: Páhy Anna

Fotó: NAV

Energia – biztonságban

Az ársapkának köszönhetően sokáig Magyarországon lehetett a legolcsóbban tankolni. Azonban a hatósági árazás miatt szépen, lassan megszűnt az üzemanyagimport. Decemberben olyan komoly üzemanyaghiány alakult ki Magyarországon, hogy a 480 forintos benzinár fenntarthatatlanná vált.

A kormány pedig a december 5-én hatályba lépett kőolajszankciók után két nappal – a MOL javaslatára – az üzemanyagok hatósági árát megszüntette. Az ársapkáról, a brüsszeli intézkedésekről, azok piaci hatásairól Tóth Gergellyel, az NKE Eötvös József Kutatóközpont Világűrjog és Politikai Kutatóintézet, Ürgazdasági és Nemzetgazdasági Kutatócsoport tudományos főmunkatársával beszélgettünk.

● **Az ársapka kivezetésének milyen hatása lesz a magyar piacra?**

Az ársapka eltörlésére azért volt szükség, mert a magyar üzemanyag-keresletet a MOL egyedül nem tudja ellátni, importra szorul az ország, de az ársapka nem tette vonzóvá a magyar piacot az importőrök számára. Hiszen, ha a benzin és a gázolaj literjét máshol el lehet adni 7-800 forintért, akkor nem éri meg Magyarországon 480 forintért értékesíteni. A folyamatot felgyorsította a MOL százhalombattai kőolaj-finomítójának karbantartása, majd műszaki problémái, amelyek következtében 50 százalékos kapacitással tudott működni, miközben a magyar üzemanyag-kereslet egyedülként a világon 20 százalékkal nőtt az elmúlt »

évben, ami szintén az ársapkával áll összefüggésben. Tehát jelentősen nőtt az üzemanyag-kereslet, miközben a MOL kapacitása korlátozott volt, és az import is megszűnt. Az ársapka eltörlésével visszaállt a piaci árazás, ami lehetővé teszi, hogy a külpiacokról is érkezzen üzemanyag. Jelenleg az igazi kihívást azonban a február elején életbe lépett, az Oroszország irányából érkező finomított kőolajszármazékokra vonatkozó újabb szankció jelenti. Európa ugyanis ideális körülmények között is jelentős gázolajdeficittel rendelkezik, ami azt jelenti, hogy tényleges igényének 10-15 százaléka hiányzik a piacról, amelynek jelentős része eddig Oroszország irányából érkezett. A kérdés az, hogy Európa honnan és milyen áron fogja ezt pótolni.

● **Miért volt szükség az Oroszországból származó kőolajra bevezetett 60 dolláros olajárplafonra?**

Az Oroszországgal szemben 2022 nyarán elfogadott szankciós csomag szerint múlt év december 5-én kellett életbe lépnie az orosz olaj tengeri importjára vonatkozó olajárplafonnak. Amikor az Európai Unió és a G7-csoport megállapodott az orosz nyersolaj hordónkénti 60 dolláros árplafonjáról, akkor a szankció bevezetésének pillanatában például az Urál típusú kőolaj ára 65 dollár környékén járt, majd a bejelentést követő napokban a 60 dolláros szint alá csökkent. Volt olyan, amikor 50 dollár környékén jegyezték hordóját. Ezt abban a kontextusban kell nézni, hogy Oroszországnak egy hordó olaj – most maximum 60 dolláros áron értékesíthető – előállításának költsége körülbelül 20 dollárba kerül, tehát még így is marad rajta nyeresége, és ami még érdekesebb, hogy a 2023-as költségvetésében 70 dollárban határozta meg a kőolaj hordónkénti kitermelési árát, tehát nincs nagy különbség az árplafon és az általuk várt olajár között. Elemzők azt mondják, hogy a 60 dolláros árplafon bevezetésének

hátterében az USA-nak is szerepe volt azért, hogy Oroszországot kissé kiszorítsa az olajpiacról, ugyanakkor az árplafon meghatározásakor figyelembe vették azt is, hogy a szankciónak ne legyen nagyon negatív hatása az európai kőolajellátásra, a piac kínálatára, hiszen akkor a kontinens gazdasága súlyos recesszióba kerülhet. A 60 dolláros árplafon meghatározásával tehát megpróbálták valamiféle gazdasági egyensúlyt fenntartani. A szankció fő célja, hogy jelentős „gazdasági fájdalmat” okozzon Oroszországnak azonban nem következett be.

● **Milyen hosszú távú hatása lesz a világgazdaságra az árplafonnak?**

Jelenleg azt lehet látni, hogy a kőolajárak az árplafon bevezetése után csökkentek, majd emelkedésnek indultak, de drasztikus folyamatok nem következtek be, vagyis a világgazdasági hatása egyelőre mérsékelt. Ebben a nagyon bizonytalan gazdasági környezetben azt lehet mondani, hogy a világgazdaságot nem fogja drasztikusan negatívan érinteni a következő negyedévekben. A kereslet és kínálat dinamikus egyensúlya egyelőre nem bomlott meg.

● **Hogyan befolyásolhatja az ellátást és az árakat?**

2023-ban is rengeteg lesz a bizonytalansági faktor. Amíg az orosz-ukrán fegyveres konfliktus tart, és az általa okozott világgazdasági bizonytalanság, félelem fennáll, addig az előrejelzések is folyamatosan változnak. A világgazdaság erőteljes lassulásban van, ami érdemben csökkenti a gazdaságok kőolaj iránti keresletét. Ellátási oldalról egyelőre nincs probléma, amelyet jól mutat, hogy tavaly év végén a Kőolaj-exportáló Országok

Szervezete (OPEC), amely a tagországok kőolaj-kitermeléssel kapcsolatos politikáját koordinálja, 2 millió hordóval csökkentette a napi olajkitermelést a kereslet és a kínálat egyensúlyának érdekében. Azóta a kőolaj világpiaci ára nagyságrendileg a háború előtti szint környékén ingadozik.

● **A megváltozott világgazdasági folyamatok hogyan befolyásolják az országok közötti gazdasági kapcsolatokat?** Amióta kitört a fegyveres konfliktus és ennek nyomán az energiakrizis, azóta keresik egymást a piaci szereplők. A piac átalakulóban van. Európának szüksége van kőolajra és földgázra. Korábban Oroszország látta el az európai energiapiac jelentős hányadát, a szankciók következtében most azonban elsősorban Kínának és Indiának próbálják értékesíteni felesleges kapacitásaikat mind kőolajból, mind földgázból. Az elmúlt hónapokból leszűrhető, hogy Európa számára a tengeren történő cseppfolyós földgáz (LNG) kínál gyors megoldást, amely főként az Egyesült Államokból érkezik. Ebből konfliktus is van az EU és az USA között, hiszen a hazai piaci

árak hat-hétszereséért adják Európának a cseppfolyósított földgázt, komoly versenyhátrányt okozva ezzel a kontinens gazdaságának. Az elmúlt hónapokban jelentős előrelépést történt az algériai földgázszállítások bővítése terén. Az afrikai ország felől Spanyolország és Olaszország irányába van kiépített vezeték. A tervek szerint a spanyol vezeték tovább bővítenék Franciaországon át egészen Közép-Európáig. Algéria a fejlesztéseket követően még nagyobb gázpartnerre lehet Európának. A meglévő vezetékek bővítése, újak építés után akár 50 százalékkal növelhetik a teljes EU-s gázexportot. Egyelőre azonban még minden képlekeny, nincsenek tartósan és fenntartható módon kialakult, új szállítási útvonalak. Az átrendeződés azonban

megkezdődött, és nagyjából látszik, hogy mely piaci szereplők kikkel fogják felvenni a kereskedelmi kapcsolatot a következő években.

● **Az embargó és az ársapka a tengeren szállított olajra vonatkozik, Magyarország pedig a Barátság kőolajvezetéken keresztül szerzi be az orosz olajat – ennek megfelelően átmeneti mentességet kapott a tilalom alkalmazása alól. Meddig őrizhetjük meg a mentességet?**

Magyarország esetében az olajársapka alkalmazása alóli mentesség jól indokolható. Hazánk energiatülszórása hatalmas, és az Oroszországból hazánkba vezetékén érkező energiahordozóknak több évtizedes hagyománya van. Földgáz esetében nincs alternatív útvonal, hiszen nincs tengeri kapcsolatunk, és egyelőre »

olyan tenger felőli szállítókapa-
citású vezetékek sincsenek, amelyek teljes
egésében ki tudnák váltani az orosz
gázt. Kőolaj esetében valamivel jobb
a helyzet, hiszen az Adriai-tengertől,
Horvátország felől már van működő kő-
olajvezeték. Ennek bővítése enyhíthetné
Magyarország orosz kőolajfüggőségét.
Az ellátásbiztonság mellett a másik
nagy kérdés, hogy ha sikerül megfelelő
mennyiségű energiahordozót beszerez-
ni, akkor azért mennyit kell fizetni.

● **Brüsszel azt tervezi, hogy uniós
szinten megemeli a benzin és a gázolaj
jövedéki adóját, amely újabb drasztikus
áremelkedéshez vezethet, és amely alól
Magyarország mentességet szeretne
kapni. Mennyi ennek az esélye?**

A benzinre és a gázolajra eltérő
uniós adómértékek vonatkoznak.
Magyarország évek óta a Brüsszel ál-
tal meghatározott minimum alatti
adószintet állít be, és ehhez képest fix a
különbség a benzin és a gázolaj adómér-
tékekben. Ha a magyar kormány most
eleget tenne a brüsszeli előírásoknak,
akkor ez azt jelentené, hogy több mint
harminc forinttal drágulna a benzin
és a gázolaj literenkénti ára, ami az
árstop kényszerű megszüntetése miatt
amúgy is jelentősen drágult az elmúlt
hónapokban. Több EU-s tagország kért
és kapott mentességet, itt a mentességi
idő a lényeges kérdés. Általában 3–6
hónapnyi mentességet adnak, de mi
2023. év végéig szeretnénk mentességet
kapni. Ha az unió kedvező elbírálásban
részesíti a magyar kérést, akkor a ha-
tályos jövedékiadó-mértékeket akár az

év végéig fenntarthatná Magyarország,
de arra is van esély, hogy a bizottság
más tagországokhoz hasonlóan
Magyarországnak is legfeljebb hat
hónapot engedélyez.

Az energiahordozók beszerzé-
se és ára körüli bizonytalanság to-
vábbra is élénken jelen van az eu-
rópai gazdaságokban, illetve
a tőzsdei árfolyamokban. A kőolaj vi-
lágszociális ára az elmúlt hetekben felfelé,
míg a földgáz ára határozottan lefelé
mozdult el. Az új év elején azonban
mind a két energiahordozó ára már
a háború kitörése előtti szinten volt.
Magyarország esetében a vezetékes
szállítások mind a kőolaj, mind a földgáz
esetében biztosítottak. Hazánk ener-
giaellátása jelen állapot szerint uniós
viszonylatban az egyik legkedvezőbb.

● **Mindezeknek milyen hatá-
sa lesz hosszú távon Magyarország
energiaellátására?**

Az elmúlt időszakban megtapasztalhat-
tuk, hogy amit biztosnak gondolunk,
az sem biztos. Az Északi Áramlat
gázvezetéseken egyelőre nem lehetséges
a szállítás a tavaly szeptemberi – vél-
hetően szándékos – robbanások óta.
A Barátság kőolajvezeték Ukrajnán
is áthalad, és érzékelhettük, hogy
áramkimaradások esetén megáll a
szállítás, tehát ha a háborús körülmé-
nyek miatt akár fizikailag is sé-
rülés érheti a Barátság kőolajvezeté-
ket, az ellehetetlenítené a szállítás.
Energiabiztonságunk fenntarthatósága
szempontjából kiemelten fontos a
beszerzési források diverzifikációja.

A törekvése-
re ad példát az Orbán
Viktor által tavaly december-
ben Bukarestben aláírt szerződés.
Ennek köszönhetően Azerbajdzsánból,
Georgián és Románián keresztül
Magyarországra áramot szállító villa-
mos hálózat épül ki. A vezeték a tervek
szerint 1195 kilométer hosszú lesz,
kapacitása pedig eléri majd az 1000
megawattot – ez több mint a paksi
atomerőmű kimenő teljesítményének
a fele. Igaz, a beruházás megvalósítása
4-5 évbe telhet.

● **Hazánk nem támogat semmilyen
olyan szankciót, amely negatívan
hatna az országra. Meddig tudjuk ezt
az álláspontot képviselni?**

A kormány Magyarország energia-
ellátására vonatkozóan racionális
és jól védhető érvekkel élt, hiszen
földgáz esetében nincs alternatív
útvonal, kőolaj esetében meg lehet
ugyan oldani idővel és nagyarányú
anyagifordítással. Még ha az LNG-
szállítással lenne is alternatív útvonal,
a földgáz – az USA példájából kiin-
dulva – hat-hétszeres áron történő
beszerzése komoly negatív hatással
lenne a magyar gazdaságra a jelenlegi
inflációs krízisben. A világgazdaság
meghatározó szereplői sokkal olcsób-
ban és stabilabban jutnak energiához,
mint Európa. Energia pedig mindenhez
kell, ezért Brüsszelnek előbb-utóbb
be kell látnia, hogy a szankciók egyik
legnagyobb kárvallottja rövid, illetve
hosszú távon épp az európai gazdaság.

Szerző: Sallai Zsófia

„A talajon nemcsak állsz, hanem élsz is!”

*Két talajkutató – Heil Bálint erdőmérnök, a Soproni Egyetem (SOE) Erdőmérnöki
Karának (EMK) dékánja és Bíró Tibor agrármérnök, a Nemzeti Közszolgálati
Egyetem (NKE) Víz tudományi Karának (VTK) dékánja – párbeszéde kapcsán
kívánta az érdeklődőket a téma hazai vonatkozásaiba bevezetni az NKE Környezeti
Fenntarthatósági Intézete (KFI) a termőföld világnapja alkalmából, az Örökzöld
program sorozat keretében. Az online beszélgetést Máthé Katalin,
az NKE KFI kutatója moderálta.*

A 2014 óta létező világnap figyelemfelhívása nemcsak azért aktuális, mert a talajélet egészsége a táplálkozási piramis összes felette elhelyezkedő életforma egészségének záloga, hanem azért is, mert helyes talajgazdálkodással a klímaváltozás negatív hatásai is enyhíthetők.

„A talaj feltételesen megújuló (megújítható) természeti erőforrás. Állapotának romlása nagyon gyors lehet, míg kialakulási és regenerációs folyamatai rendkívül lassúak, ezért megőrzése állandó, tudatos tevékenységet követel” – hívta fel a figyelmet Máthé Katalin. A KFI tudományos munkatársa hangsúlyozta a jelen kihívásait, amelyek a 2021-ben elfogadott, 2021–2030 időszakra vonatkozó Talajvédelmi Cselekvési Tervben (TCST) is megjelennek.

„Már most is észlelhető problémák az erózió, a talajok tömörödése, az egyoldalú műtrágyázás miatti talajsavanyodás, a talajélet csökkenése, uniós szinten kiemelt probléma a talajok szervesanyag-tartalmának csökkenése és más degradációs folyamatok, amelyek összességükben a talajok termékenységének, azaz tápanyag-szolgáltató és vízgazdálkodási képességének csökkenéséhez vezetnek. A talajt olyan fenntartható módon kell használni, amely megőrzi az ökológiai, gazdasági és társadalmi feladatok elvégzéséhez szükséges képességét, megőrzi a talaj funkcióit a jövő generáció igényeinek kielégítése érdekében. A hosszú távú közösségi érdekek és a rövid távú egyéni érdekek összehangolása az állam tudatos szerepvállalása nélkül nem valósítható meg. Fontos továbbá, hogy a degradálódott

talajok kevésbé tudnak szerepet vállalni a klímaváltozás csökkentésében, így többek között a szén-dioxid-elnyelésben, kibocsátás-csökkentésben” – olvasható a TCST-ben, amelynek alcíme idézet Stefanovits Pál egyetemi tanártól, az MTA rendes tagjától: „Ne feledd: a talajon nemcsak állsz, hanem élsz is!” Heil Bálint és Bíró Tibor saját, vonatkozó szakterületük bemutatása után egyetértettek abban, hogy a fenntarthatóság részeként, talajkészleteink megővéséhez a (köz)gondolkodás megváltoztatására, a földtulajdonosok és földhasználók felelősségérzetének kialakítására, feladatmegosztásra és együttműködésre van szükség, amelyben az oktatásnak, a szakemberképzésnek és a kommunikációnak jelentős szerepük van.

„A talaj kincs” – mondta Heil Bálint. Az EMK dékánja hozzátette, az erdő a legkomplexebb ökoszisztéma, amelyben a talaj élő rendszer, a biomassza meghatározó része, részt vesz a tápanyagkörforgásban, ezáltal az egész rendszert működőképessé teszi.

„A talaj a legjobb víztároló” – fogalmazta meg Bíró Tibor. Az VTK dékánja beszélt egyebek mellett a talajok víztartó-képességének, víztároló-képességének állapotáról, különös tekintettel a 2022-es évre, valamint a síkvidéki és a dombvidéki területek vízmegtartó-képességeinek különbségeiről is. A szakemberek egyetértettek abban is, hogy a '80-as évek óta jellemző

mezőgazdasági folyamatok (műtrágyázás okozta kémiai degradáció, valamint a gépesítés okozta fizikai degradáció) káros hatással voltak/vannak a talajok szerkezetére, annak visszaállítása az egyik elsődleges feladat. A jelenséget tovább súlyosbítja a sok víz (egyre gyakoribb az intenzív csapadék előfordulása), valamint a kevés víz (aszály) problematikája. Mindkét veszélyre gyógyír lehet a talaj nedvességmegtartó, -szolgáltató képességének kialakítása, visszaállítása. Ennek érdekében halaszthatatlan teendőink vannak, ugyanis a helyzet rendkívül súlyos és sürgető. „A termőföld nem vagyontárgy”, holott sokan így kezelik (például bérbe adják); kezelni kell a jelenlegi helyzetet, amelyben a földhasználat és a társadalom ellentétes érdekeltségű; meg kell fogalmazni a társadalom, a földtulajdonosok és földhasználók felé a talaj valódi, igazi, ökológiai értékét az aranykorona-érték mellett/helyett; a jelenlegi EU-s, terület alapú támogatási rendszer kontraproduktív, ettől eltérő gazdasági ösztönzők kialakítására van szükség. A földtulajdonosokat, földhasználókat érdekeltté kell tenni az ökológiai talajváltásban; tudatosítani

kell a földhasználók számára: a műtrágya nem szolgálja a megfelelő tápanyag-utánpótlást, érdemes lenne a szennyvíziszapot (is) felhasználni, és ezáltal növelni a termésátlagokat; oda kell figyelni a talaj szén-nitrogén-arányára is; változtatni kell a jelen hazai gyakorlaton – amely szerint egyelőre „a négy növény országa vagyunk” (búza, kukorica, repce, napraforgó) – azzal, hogy arra kellene fókuszálnunk, amiben jók vagyunk (például vetőmagtermesztés, konzervipar, paradicsom, csemegekukorica, bogyós gyümölcsök termesztése stb.); tudásátadásra, szemléletformálásra van szükség, a hétköznapi ember gondolkodását is meg kellene változtatni a közösségi tájékoztatás és az oktatás által; nemcsak a talaj, hanem a víz tekintetében is szükség van szemléletváltásra (például a vízhiányra vonatkozó ingyenes öntözővíz kapcsán), ugyanis nem létezik „ingyen” víz, mindennek ára van. Csak akkor tudják a gazdák is megbecsülni természeti értékeinket (talaj, víz), ha fizetnek érte; az integrált vízgazdálkodás ismérveinek felhasználása nélkül nem tudunk előre lépni talajrendszerünk helyreállításának tekintetében (sem).

Szöveg: Páhy Anna

Különleges elismerésben részesült a VTK hallgatója

„Megtiszteltetés volt számomra, hogy az egyetem valamennyi Stipendium Hungaricum ösztöndíjas diákja közül engem választottak ki” – fogalmazott Aliyu Yusuf Abdullahi, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) Víz tudományi Kar (VTK) harmadéves építőmérnök szakos hallgatója. Az ösztöndíjas nigériai fiatal Hallgatói Kiválósági Díjat vehetett át a Stipendium Hungaricum üdvözlő rendezvényén, Budapesten. Aliyut az ösztöndíj nyújtotta lehetőségekről és a VTK-n szerzett eddigi tapasztalatairól kérdeztük.

STIPENDIUM HUNGARICUM

• Mekkora segítséget jelent számodra, hogy Stipendium Hungaricum ösztöndíjban részesülsz?

Az egyik legnagyobb álmom – a nemzetközi környezetben való tanulás – vált valóra azzal, hogy megnyertem a Magyar Kormány által alapított legjelentősebb felsőoktatási ösztöndíjat, a Stipendium Hungaricumot. Az ösztöndíjnak köszönhetően Magyarország egyre népszerűbb a nemzetközi hallgatók körében. A támogatás nemcsak a költségtérítést, hanem a havi ösztöndíjat, a szállás díját és az egészségbiztosítást is magában foglalja. Amellett, hogy a Stipendium Hungaricum ösztöndíj hozzásegített egy világszinten magas színvonalú oktatáshoz, hatalmas előnyt is jelent: nagy segítség tanulmányaim biztos megalapozásában. Az ösztöndíj lehetővé tette számomra, hogy egy helyen léphessek kapcsolatba a világ minden tájáról érkező emberekkel, továbbá új barátokat szerezhsek a tanulmányaimban és azon kívül is, ez csodálatos élmény! Lehetővé vált számomra mások kultúrájának, hagyományainak megismerése, és legfőképpen a tudományos eszmecsere.

Az ösztöndíj lehetővé tette számomra, hogy egy helyen léphessek kapcsolatba a világ minden tájáról érkező emberekkel, továbbá új barátokat szerezhsek a tanulmányaimban és azon kívül is, ez csodálatos élmény! Lehetővé vált számomra mások kultúrájának, hagyományainak megismerése, és legfőképpen a tudományos eszmecsere.

• Hogyan érzed magad Magyarországon, illetve Baján, a Víz tudományi Karon?

Magyarország szép ország, jól érzem itt magam. Megélhetési szempontból remek választás külföldi tanulási célpontnak. Sokszínű, multikulturális ország, rengeteg kellemes élménnyel a nemzetközi hallgatók számára. Baja csendes és biztonságos kisváros, kevés zavaró tényezővel, így remek hely a tanulásra. Ez a kar a legjobb az építő- és környezetmérnöki területen, a víztudományok szakirány tekintetében Magyarországon. A karon szerzett tudományos képesítés nemzetközileg elismert.

• Sikertől összebarátkozni a magyar hallgatókkal?

Igen, van néhány kedves barátom, akik megmutatták a magyar kultúrát. Nekik köszönhetően kipróbáltam néhány hagyományos magyar ételt, mint amilyen például a lángos, és részt vettem néhány társasági eseményen, játékon. Különösen a kommunikációban tudnak segítséget nyújtani, szükség esetén magyarul fordítással és bizonyos szolgáltatások megszerzésével.

• Milyen időközönként tudsz szülőhazádba látogatni? Hogy töltöd a szabadidődet?

A Covid-19-világjárvány miatt tavaly nem utazhattam haza, de a terveim között szerepel egy hosszabb, kellemes vakáció. Szeretek utazni, városok felfedezésével tölteni a szabadidőmet. Többek között olvasok, videójátékozom, sétálok a városban.

• Hogyan értékeled az építőmérnöki képzésen eltöltött eddigi időt?

Elméleti és gyakorlati ismereteket is elsajátítottam azóta, hogy elkezdtem tanulni ezen a karon. A kar számos gyakorlati lehetőséget biztosít, amelyeket az egyetemi laboratóriumban végzünk, valamint tereplátogatásokat az ország különböző helyszíneire, amelyek a tanulmányainkhoz kapcsolódnak, ezek a programok jellemzően egy hétig tartanak. Volt szerencsém egy hathetes szakmai gyakorlatot teljesíteni egy magyarországi vízügyi igazgatóságon – nagyon érdekes volt az elméleti tudásomat gyakorlatban alkalmazni. Segített abban is, hogy jobban megértsem tanulmányaim elméleti részét. Eddig sikerült elsajátítani azt a tudást és készségeket, amelyekkel jobb építőmérnök lehetek, és tovább folytatom a tanulást.

• Milyennek találod a kar oktatóit?

Tapasztaltak és barátságosak. Könnyen elérhetőek és készek segítséget nyújtani, ha szükséges. Gondoskodnak arról, hogy jól megértsd, amit tanítanak, és készek megismételni, ha nem értetted meg teljesen.

• Van kedvenc tantárgyad?

A hidraulika az egyik kedvenc tantárgyam, annak ellenére, hogy kis kihívást jelent. Lényegében az építőmérnöki szakma alaptárgya, mivel kulcsfontosságú elemeket tartalmaz ahhoz, hogy hatékonyan felkészüljünk a folyadéktechnikai problémák kezelésére a való világban. Sikerült jól megértenem a tárgyat.

• Mik a főbb célkitűzéseid, miután sikeres államvizsgát teszel?

Az államvizsga letétele után szeretném mesterképzésen folytatni, hogy szélesíthessem a látókörömet, új ismereteket tanulhassak, és fejleszthessem az építőmérnöki ismereteimet. Fontolóra veszem, hogy a mesterdiplomámat másik európai országban szerzem meg. Emellett olyan munkalehetőségeket fogok keresni, amelyek lehetővé teszik számomra, hogy képességeimet és tehetségemet csiszoljam, és elméleti tudásomat a munkahelyemen kamatoztassam. Remélem, hogy a munkámmal javíthatom az életminőségemet, sok erőfeszítéssel pozitívan járulhatok hozzá a társadalomhoz. Izgatottan várom a lehetőséget, hogy hazámban dolgozhassak és minden tudásommal az ország fejlődését segíthessem.

Szerző és fotó: Bárdos Mónika

Magyarország 2022

Szeretjük az óévet értékelni, személyes és viszonylagos játék, a „megcsináltuk és túléltek” élményét adja. Keressük a találó jelzőt, amellyel ítéletet mondunk az Idő felett és persze magunk felett is. 2022 volt a legnehezebb év a rendszerváltás óta – mondta évzáró sajtótájékoztatóján Magyarország miniszterelnöke. A korábbi három évtized hazai kormányzását mérlegre rakva nem túlzás ezt állítani, soha ilyen keményen és ügyesen nem kellett fogni a kormányrudat, mint az idén. A magyar emberek szempontjából viszont talán nem egészen a „legnehezebb”, mint inkább a „legfontosabb” évek egyikének láthatnánk a közelmúltat. Legnehezebb vagy legfontosabb? Viszonyítás kérdése, mindenesetre a legnehezebb nem feltétlenül a legfontosabb, és fordítva is így volna.

A kormányzásban a folyamatos ársapkázás járhatatlan utakra vezetett, kockázatos és gyors gazdaságpolitikai döntések sorozatát jelentette, a piac normális működését jelentősen átszabva. Rohamtempóban kellett alternatív gázszállítási megoldásokat és forrásokat találni, mert közeledett a tél. Üzemanyaghiányt kellett kezelni egyik napról a másikra. Mérsékelni az elvadult infláció sorvasztó hatásait a polgárok szűkülő pénztárcájára. Több százezer ukrain menekült fogadásáról és átmeneti ellátásáról kellett

gondoskodni a segítségnyújtókkal összefogva. Pattanásig feszíteni az EU Bizottsággal és a tagországokkal való magyar kapcsolatot az Oroszországgal szembeni szankciók alóli magyar mentességek miatt. Különutas politikát folytatni Ukrajna támogatásában mind a NATO, mind az EU-s tagországokkal konfliktust vállalva.

A kormányzás oldaláról legnehezebbnek tűnő év azonban a magyar emberek többsége számára talán mégsem volt a legnehezebb. Persze a szomszédban lassan egy éve dúl

a háború, de a háborús szenvedésen az ukrán emberek mennek keresztül, ahogyan a kilencvenes évek szomszédos délszláv háborújában sem a magyarországiak szenvedték meg a véres konfliktust. Nekünk marad és maradt az aggodás és a félelem. A magyar emberek minden évet, így a 2022-eset is személyes életük mérlegére teszik. Több tízezer család veszítette el egy-egy tagját a 2020-as vagy a 2021-es évben Covid-fertőzés miatt, számukra talán ezek voltak a legnehezebb évek. Viszont a foglalkoztatási és fogyasztási

adatok a pénzromlás dacára 2022-ben is magasán a rendszerváltás utáni két évtized adatait meghaladó mértékűek voltak. 2022-ben sok ezer menekült ukrán családnak segíthettünk, ebben pedig nem a nehézséget láttuk, hanem talán a legszebb emberi erényt gyakorolhattuk. Nem tudjuk tehát, a magyarok közül kinek és milyen nehéz volt a 2022-es év a korábbiakhoz képest, a Kormány azonban valóban nagyon nehéz évet zárt.

2022 másfelől azonban minden magyar számára a legfontosabb évek egyike lehet. Miért? Az óév olyan felismeréseket és tanulságokat hozott el, amelyek mintha évtizedek óta érlelődnének, de csak most nyilvánultak meg józanító erővel. Idén tapasztaltuk meg, mekkora veszélyt is jelent, hogy hazánk energiaellátása a gáz és az olaj terén az oroszoktól függ. Új politikai konfliktusok jelentek meg a régióban, miközben a politika itthon és mindenütt nagyon megváltozott. Mintha leolvadt volna a nemzetközi kapcsolatokról a diplomácia finom máza, amely mögül a nyers és konfrontatív érdekharcok világa tárul elénk. „Nincsenek barátaink, csak érdekeink vannak”, hallottuk gyakorta. Mintha megkezdődött volna a túlélési harc a nemzetek között, amelyben a gazdasági és a politikai ideológiai érdeksoportok is keményebben lépnek fel. 2022-ben beláttuk, hogy az európai háborúk kora visszatér(het),

és a nemzetek fegyverkezésének új korszakába léptünk. Látjuk, hogy a következő években nem csak Ukrajnát, de az egész közép-európai régiót, sőt egész Európa békerendszerét újra kell építeni. Keserűen tapasztaljuk, hogy a 20. századi történelem orosz, német és arctalan démonai is ébrednek. A 2022-es a legfontosabb év volt annak belátásában, hogy az észak-atlanti összefogás, a nyugati világ értékrendje megerősítésre szorul, máskülönben maga alá temeti Európát. Régióta beszélünk Európa (és a Nyugat) hanyatlásáról, de talán idén szembesültünk világosan azzal, hogy ez mit is jelent. Az elmúlt év fontos volt, mert fordulópontot jelentett a klímabarát energiapolitikák terén is. Az orosz háború nem csak Európát, de az egész világot gyors reformokba hajszolta a megújuló energiarendszerek telepítése és az atomenergia mint klímabarát alternatíva felé. Ez a hatás

hosszú távon fontosabb, mint a korábbi nemzetközi klímamegállapodások és csúcskonferenciák eredményei. És végül, 2022 telén megnézhetjük a katarai FIFA-világbajnokságot, amely jó focit hozott ugyan, de sajnós példázatává vált annak is, hogy a politikai korrupció mocsárvidéke a sportdiplomáciát is elérte (és fordítva), és a tisztaságot hirdető brüsszeli politika vezetőinek korrupciós ügyei is jelezték a megváltozott világ morális süllyedését. A kínai horoszkóp szerint az óév a Víz Tigris éve volt, amely szerencsésnek számít arrafelé, noha az elszabaduló kínai Covid-járvány erre alaposan rácafol. 2023 a Nyúl éve lesz, reméljük, több szerencsével mindannyiunknak és főleg kevésbé súlyos tanulságokkal és több békével.

Szerző: Kis Norbert
egyetemi tanár,
intézetvezető, NKE Környezeti
Fenntarthatósági Intézet

Magyar régész

Keresztelő Szent János golgotája nyomában

Itthon talán csupán a szakmai berkek viszonylag zárt világában kapják fel fejüket Vörös Győző neve hallatán, amely azonban az ő esetében egyedülálló módon a Vatikántól az egyiptomi Alexandrián és Jeruzsálemen keresztül II. Abdalláh jordán király ammani udvaráig terjed. Vörös Győző professzor hazánk talán legelismertebb, nemzetközileg is magasan jegyzett ókorkutató régésze, építészettörténész és egyiptológus egy személyben, akinek közel három évtizedes ókorkutató tevékenysége során olyan kimagasló tudományos sikerei voltak, mint a thébai Thot-hegy sírjainak feltárása vagy Ciprus ókori görög-római fővárosának, Páfosz romvárosának újrafelfedezése két évezred múltjának földrétegei alól.

Legutóbbi, immár tudományos és bibliai régészeti világszenzációnak számító és történelmi jelentőségű kutatási projektje a jordániai sziklasivatagban található Machaerus ókori zsidó palotaváros citadellájának feltárása. Amint látni fogjuk, a kivételes jelentőségű projekt kivívta a Vatikán szakmai hivatalának és a római pápa, illetve a muszlim vallású jordán király érdeklődését és elismerését egyaránt.

Alappillérek

Mielőtt azonban részletesebben is bemutatnánk e fontos feltárás részleteit, lényeges megjegyezni, hogy Vörös Győző életében és szakmai életútjában meghatározó fontosságú tényező a mélyen megélt római katolikus hite, illetve

a Szentírás helyszíneinek minél alaposabb megismerése és lehetőség szerinti feltárása. Ez utóbbiak ugyancsak a bibliai régészet és történelemtudomány alappilléreinek számítanak, bár róluk sokáig lekicsinylően nyilatkoztak és vitatható tudományosságúnak ítélték, elsősorban a marxista beállítottságú materialista történettudomány szakemberei hazánkban és külföldön egyaránt.

A budavári Mátyás-templomban nemrég mutattak be egy igazán egyedülálló könyvet *Magyar régészeti misszió a Szentföldön, Pallós Tamás beszélgetései Vörös Győző ókorkutatóval* címmel, amely egy sajátos, letűnt és igencsak varázslatos kor világába kalauzolja a magyar olvasókat és a bibliai épített örökség iránt érdeklődőket.

Ahogy a bibliai eredetű történetből kiderül, az újra felfedezett Machaerus vára egy igencsak híres és drámai bibliai esemény helyszíne, amely – tulajdonképpen egyedüli történetként – egy Biblián kívüli ókori történelmi forrásban is szerepel, egyértelmű történelmi hitelesítésül is szolgálva az utókor és a hívők milliói számára. Nevezetesen: Josephus Flavius, a zsidó származású római katona és neves történetíró *A zsidó háború* című főműve VII. fejezetében és *A zsidók története* című másik híres könyve XVIII. fejezetében is beszámol Keresztelő János tragikus történetéről Machaerus várában.

A közismert bibliai történetből tudjuk, hogy Keresztelő János Heródiás királynő és lánya, a szépséges, ifjú Salome hercegnő ármánykodásának, valamint erőteljes prédikációi politikai következményeinek lett az áldozata. Keresztelő Szent János történetéről mint Krisztus hírnökének és szenvedéstörténetének előzeteséről valamennyi evangélista beszámol. Keresztelő Szent Jánost kvázi politikai fogolyként őrizték az egyetlen Jordánon túli stratégiai fontosságú zsidó várban a Holt-tenger keleti partján magasodó Machaerus hegyén, Heródes Antipász tetrarcha (negyedrészt uralkodó zsidó társuralkodó) rezidenciájában. Keresztelő János börtöne valószínűleg a 15 méter mély, körülbelül fél millió literes ciszterna (víztároló barlang) mellett lehetett, amely a machaerusi fellegrvár és pazar királyi palota alatt húzódott, és ahol feltehetőleg végrehajtották rajta

Heródiás királyné szörnyű kívánságát: a veszélyesen szókimondó prédikátor lefejezését. Innen kapta a középkorban Jordánon túli zsidó királyi vár az ominózus „Keresztelő Szent János golgotája” elnevezést is.

Jordán királyi támogatással

Miután a római X. Légió (Fretensis) Lucilius Bassus parancsnok vezetésével Kr. u. 72-ben megostromolta és elpusztította a Machaerus királyi várat, a túlpárti Masszada híres ostroma idején, közel 1800 évig feledésbe is merült a várpalota pontos helyszíne, csupán történelmi és kultikus jelentősége maradt fenn kilenc ókori, első századbeli történelmi leírásban Flaviustól idősebb Strabónig. Egészen 1807-ig pihent a várpalota romja érintetlenül a jordán kősvivatagban, amikor egy német régész, Ulrich J. Seetzen, egy Josephus Flavius kötettel a kezében beazonosította a várat övező római ostromfal nyomait, majd nem sokkal később a hegytetőn lévő grandiózus vár romjait is.

Ezek alapján indult a 20. században az olasz ferences régész szerzetesek ásátása, majd egy nagyszabású amerikai baptista régészfeltárás 1968-ban

Jerry Vardaman vezetésével. Azonban a kezdeti lelkesedés minden esetben csupán néhány hétig tartott, és a régészeti projektek anyagait Vörös Győző dolgozta fel olaszországi és amerikai tanulmányútjai során az ezredforduló után, majd 2009-től kezdve immár jordán királyi támogatással, sikerrel vitte az elődjei által elkezdett nagyszabású munkát, amely még évtizedekig eltarthat.

A híres alexandriai építőmesterek remekművének számító machaerusi épületegyüttes feltárása a híres magyar ókorkutató szakmai irányításával tehát 10 évvel ezelőtt kezdődött, és a hatalmas ókori kövek hamarosan beszélni, mesélni kezdtek. Vörös Győző csak „érintetlen időkapszulának” nevezi Machaerus várának romjait, hiszen a hegytetőt, amely a szemközti Masszada legendás várából, sőt még a szent városból, Jeruzsálemből is jól látható, gyakorlatilag megkímélték a közel-keleti történelem háborúkban igencsak bővelkedő viszontagságai. Ennek a szerencsés mozzanatnak, elfeledettségnek és a magyar szakemberek szakértelmének is köszönhetően sikerült egy szenzációs rekonstrukciós teljesítménnyel címlapokra kerülniük, amikor felállítottak egy közel 5 méter magas dór és egy körülbelül 4 méter magas jón oszlopot teljességgel eredeti formájában és szerkezetében. A közel-keleti ókori világ és a bibliai helyszínek közül e régészeti teljesítmény igazán egyedülállónak számít, amelyet először még a szakma is kételkedve, hitetlenkedve fogadott, egészen annak fizikai megvalósulásáig a jordán királyi ház képviselőinek jelenlétében. »

A két oszlop valószínűleg Heródes Antipász palotájának belső udvarában kaphatott helyet, ahol kétezer évvel ezelőtt a mulatságokat tartották, és Salome hercegnő táncolhatott a zsidók királya előtt Keresztelő János fejét kérve tánca fizetségül.

A magyar, francia, amerikai, izraeli régészek és az illetékes jordán hatóságok elképzeléseivel összhangban feloldják a terület katonai fontosságú minősítését, így az néhány éven belül látogathatóvá válik a nagyközönség számára, vélhetőleg keresztény és zsidó zarándokok nagy tömegei előtt is, nem kis részben a katolikus pápa és II. Abdullah jordán király együttműködése, illetve szívélyes barátságának köszönhetően.

Gondviselés

Mindez azonban nem valósulhatott volna meg a magyar katolikus régész, ókorkutató Vörös Győző és az általa csak a gondviselés jóakarátának tulajdonított szerencsés véletlenek összjátéka nélkül, ugyanis Michele Piccirillo vatikáni régész halálát követően 2008-ban sok pályázó közül pont őt, egy viszonylag ismeretlen, fiatal magyar keresztény kutatót választottak a II. Abdullah jordán király felügyelte Királyi Múemlék és Régészeti Hivatal projektvezetőjévé, Machaerus várának régészeti feltárására 22 évi projektidőtartamra.

Utólag nyilvánvalóvá vált, hogy a jelölt kimagasló szakmai előélete, arab nyelvtudása és a személyiségéből sugárzó elhivatottság meggyőzte a jordániai kuratóriumot, hogy ő lesz az ideális szakember e nem kis feladatra.

Vörös Győző saját bevallása szerint az erőteljes hazai erkölcsi, szellemi, hitbéli támogatás nélkül – amelyet a katolikus egyház, a Magyar Művészeti Akadémia akkori vezetője, egykori építész mentora, Makovecz Imre és néhány elkötelezett keresztény-konzervatív politikus nyújtott számára – talán bele sem vágott volna az embert próbáló feladatba. Makovecz Imre személyes hatása és a magyar történelem számos keresztény közel-keleti vonatkozása meggyőzte Vöröst, hogy a magyaroknak majdhogynem isteni küldetése a szentföldi jelenlét és kiváltképp a régészeti feltárások irányítása Keresztelő Szent János golgotáján, a Machaerus hegyén.

A mélyen hívő II. András magyar király utódjaként és szellemi örököseként is igazolást nyert a bibliai régészeti vállalkozás, hiszen III. Béla király fia, az ifjú András egyike volt a négy nagy hatalmú keresztény európai uralkodónak, és aki III. Honoriusz római pápa felkérésére személyesen vezette az ötödik kereszteshadjárat főserégét a Szentföld és Jeruzsálem felszabadítására a muszlim arab invázió alól. A mintegy ötezer válogatott magyar keresztvesztézt felvonultató 1217–18-as magyar szentföldi hadjárat nélkül a ferences rend őrzői (*custodes*) nem lennének még ma is a Szentföldön szerzetesként vagy akár tudós régész-ként, s erre a rend szentföldi tagjai mind a mai napig hálásan emlékeznek. II. András magyar király tulajdonképpen keresztény száanalomból vette fel a kolduló ferences szerzeteseket a Spalatóból induló hajóira, amelyeket az adriai Zára (ma Zadar) váráért

kapott cserébe a nem túl keresztényi hozzáállású velencei dózsétól. A ferences rend mintájára szerveződő Assisi Szent Klára női szerzetesrend (a klarisszák) sem tudott volna megerősödni Olaszországban és Európában András király szent életű lánya, Erzsébet hercegnő jelentős anyagi és lelki támogatása nélkül.

Kimagasló teljesítmény

A Szentföld és azon belül Machaerus hegyének történelmi fontosságát és biblikus jelentőségét nem lehet eleget hangsúlyozni, különösképpen a keresztény hívők számára. VI. Pál a Szentföldet az „ötödik Evangéliumnak” nevezte. Úgyszintén VI. Pál pápa volt az első római katolikus egyházfő, aki hosszú évszázadok után ellátogatott a Szentföldre, és zarándokútját a Holt-tenger túlsópartján, Jordániában kezdte, akárcsak utódai, II. Szent János Pál, XVI. Benedek, illetve Ferenc pápa is. E történelmi és biblikus koordináta-rendszer egyik központja tehát a magyar ókorkutató által feltárt Machaerus várpalota, amely, úgy tűnik, még évekig foglalkoztatni fogja Vörös Győző nemzetközi kutatócsapatát.

A kimagasló tudományos eredményességű magyar szakember számos díj és elismerés birtokosa, amelyek közül kiemelkedik a rangos Széchenyi-díj, a vatikáni Régészeti Akadémia föltérjesztésére a Pápaság Aranyérme, illetve a Clarissimo Magistro („*Legtiszább mesternek*”) elismerés, amely magas elvárásainak való pusztá megfelelés már önmagában is kimagasló erénynek és tudományos teljesítménynek számít. *Szerző:* Csutak Zsolt kutató, NKE EJKK Vallás és Társadalom Kutatóintézet *Fotó:* Carole Raddato/followinghadrian-photography.com, Vörös Győző

Jogállamiság: viták közegeiben

A „jogállamiság”, „joguralom”
szavak fogalmi tartalma három és fél
évtized óta vitatott hazánkban.

A mágikussá vált kifejezések pályafutásukat Magyarországon hívószóként kezdték, a „valóságosan létező szocializmus” elutasításának szimbólumaiként. Az átmenetnek is könnyen lobogójává válhattak volna, ám ez nem így történt. Az okokat a Ludovika Egyetemi Kiadó által nemrégiben kiadott tanulmánykötetből olvashatjuk ki.

A tanulmánykötet szerzője, Varga Csaba, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karának professor emeritusa, valamint a Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézetének kutató professor emeritusa. Mint azt kötetében írja, amikor a jogállamiság kivívásáért bő három évtizede harcha indultunk, kevesekben tudatosodott, hogy egy távoli, nem is kellően tisztázott fogalmat tűztünk a lobogónkra. Ez persze részben menthető, hiszen elsődleges dolgunk akkor az volt, hogy a jogi kultúra szocialista változatával, vagyis a jogeszmény gyakorlati megtiprásával szemben pozitív példát állítsunk. Azt sem érezhetjük – érvel a szerző –, hogy különösebben figyelniük kellene a jogállamiság különféle, Nyugat-Európában vagy a tengerentúlon kialakult formáira, ugyanis fejlődésünk újkori állomásaitól kezdve többnyire német és osztrák mintákat követtünk. Nem kivételesen az angol, illetve amerikai értékeket is éppen müncheni, berlini vagy bécsi közvetítéssel sajátítottunk el.

Mára a „jogállamiság”, a „joguralom” kifejezéseket a globalizált világ mértékadó tudományos és politikai körei zárt és elvont fogalomként egységesítették, amely az éppen vallott értékeket, az állami berendezkedést és az emberi

jogi felfogást bárhol a világban elérendő minimumként írja elő. Történelmileg az eszme pedig olyan állami vagy nemzetközi entitások problémamegoldásaiból formálódott, amelyek a saját körükben, akkor és ott felmerült gondokra szolgáltak jó vagy éppen kevésbé jó válaszul. A fogalom ráadásul eleve szabályalapú jogrendet feltételez, amely csakis a nyugati gyökerű jogi berendezkedések sajátja. A professor így amellet érvel, hogy valójában számos, egymást kizáró értéket képviselő tág eszményről van szó, amelyhez csakis közelíthetünk, azaz a „jogállamiság” kizárólag eseti mérlegelés és egyensúlyozás révén érhető el. Az új kötet Varga Csabának a rendszerváltás kezdete óta született írásaiból közöl kritikailag újragondolt válogatás több olyan kortárs tanulmánnyal, amely magyar nyelven még nem látott napvilágot.

Szerző: Sarnyai Tibor

Varga Csaba: Jogállamiság – viták közegeiben.
Ludovika Egyetemi Kiadó, 2022.

Geopolitikai játszmák új szereplői

Afganisztán, Banglades, Bhután, India, a Maldív-szigetek, Nepál, Pakisztán, Srí Lanka – hazánkból szemlélve távoli pontjai ezek a világnak, amelyekről szinte csak a hírekből hallunk. Pedig Földünk e térsége fontos és sok szempontból meghatározó jelentőségű. A Ludovika Egyetemi Kiadó gondozásában megjelent új könyv Dél-Ázsia elmúlt harmincéves fejlődésébe nyújt részletes betekintést.

Dél-Ázsia, bár aligha vagyunk ennek tudatában, a világ nagyon különleges térsége. Történetében a II. világháborút követő évek döntő jelentőségű határt jelentettek. Ekkor vált ugyanis visszavonhatatlanná a térséget

korábban domináló brit gyarmati uralom leépítése. Az addig erős brit befolyás alatt, de belső önállósággal bíró, jórészt útközállamként létező országokban, az óriási kiterjedésű volt gyarmati területeken forradalmi változások előkészülete zajlott. Olyan új államok jöttek létre, amelyek majdani politikájukkal a nemzetközi rendszer egészére hatást gyakorolhattak. E népek életét, emellett, hogy minden előrejelzés szerint egyre nagyobb gazdasági, népesedési és katonai súlyuk lesz a 21. század előttünk álló évtizedekben, belső társadalmi feszültségek, sőt akár államközi konfliktusok is terhelhetik. Központi elhelyezkedésű országának, Indiának a felemelkedésével pedig a globális hatalmi játszmák egyik kiemelt szereplője lett. A Dél-Ázsia a poszthidegháborús korban című kötet azt az utat ismerteti meg az olvasókkal, amelyet Dél-Ázsia nyolc országa, Afganisztán, Pakisztán, India, Nepál, Bhután, Banglades, Srí Lanka és a Maldív-szigetek, tett meg a poszthidegháborús időszaknak nevezhető közelmúltban, azaz 1989 és 2019

között. Ennek során éppúgy bemutatja a regionális szintű tendenciákat, mint az egyes országok politikatörténetét, illetve társadalmi és gazdasági adottságait. A kötet külön figyelmet szentel emellett a Dél-Ázsiát érintő nagyhatalmi törekvéseknek is. A magyar történész- illetve politikai elemzői társadalomnak immár több évtizedes hagyományai vannak az egyes nagytérségek komplex vizsgálatában. Számos munka látott napvilágot korábban már hasonló szemlélettel Kelet-Európáról, Latin-Amerikáról vagy a szubszaharai Afrika történetéről. Az új kötetben bemutatott nagytérségnek szintén számos jeles kutatója van hazánkban. Azonban olyan, nagyobb terjedelmű feldolgozás eddig még nem született magyar nyelven, amely Dél-Ázsia mint nagytérség jelenkori fejlődésének szentelne figyelmet. A könyv ezt a hiányt pótolja.

Szerző: Sarnyai Tibor

Háda Béla:
Dél-Ázsia a poszthidegháborús korban.
Ludovika Egyetemi Kiadó,
2022.

Molnár Tamás legfontosabb műve a társadalomalkotó értelmiségi felfogások elméleti és történeti kudarcát vizsgálja. Gondolatain keresztül az olvasó jobban megértheti azt a kort, amely a klasszikus európai kultúra összeomlása nyomán formálódik a szemünk előtt.

Ludovika Könyvesbolt

Nemzeti Közszolgálati Egyetem Oktatási Központ
1083 Budapest, Üllői út 82.

+ 36 1 432 9000 / 20 444-es mellék
vasarlas@ludovika.hu

Nyitvatartás: hétfőtől csütörtökig 7.30–16.00-ig, pénteken 7.30–13.30-ig
webshop.ludovika.hu

Instagram Facebook Ludovika Egyetemi Kiadó

IMPRESSZUM • **bonum publicum** a Nemzeti Közszolgálati Egyetem magazinja • XI. évfolyam 1. szám. • Felelős kiadó: Nemzeti Közszolgálati Egyetem
• A kiadásért felel: Deli Gergely rektor • Főszerkesztő: Szilágyi Dénes, e-mail: bonum.publicum@uni-nke.hu • Tervezőszerkesztő: Tóth Zoltán • Olvasószerkesztő: Bujdosó Hajnalka • Újságírók: Bárdos Mónika, Kovács Lilla, Páhy Anna, Pap Melinda, Sallai Zsófia, Sarnyai Tibor, Tasi Tibor • Címlapfotó: Szilágyi Dénes
• Stockfotó: Depositphoto • A szerkesztőség címe: NKE Tőpartti épület 108 iroda; 1089 Budapest, Diószegi Sámuel utca 23. • Tel.: (1)432-9000/20409
• Nyomdai munka: Gelbert ECO Print Kft. • Felelős vezető: Gellér Róbert ügyvezető

A könyvben szereplő 25 életrajzot önkényesen válogatták a szerkesztők. Céljuk az volt, hogy konkrét személyek sorsán keresztül mutassák be a Ludovikáról kiinduló életutak sokféleségét, így igazolva, hogy nem csupán mítosz mindaz, amit a Ludovika Akadémiáról gondol az utókor.

Ludovika Könyvesbolt

Nemzeti Közszolgálati Egyetem Oktatási Központ
1083 Budapest, Üllői út 82.

+ 36 1 432 9000 / 20 444-es mellék
vasarlas@ludovika.hu

Nyitvatartás: hétfőtől csütörtökig 7.30–16.00-ig, pénteken 7.30–13.30-ig
webshop.ludovika.hu

  Ludovika Egyetemi Kiadó

